

2253
ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΧΑΛΚΗΣ.

Σχολικὸν ἔτος 1881—82.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

1881.

ΤΥΠΟΙΣ

Σ. Βουτυρά και Σ/ας.

ΟΔΟΣ

Ἐρμεν. Ἐκκλησίας, 25.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΧΑΛΚΗΣ.

Σχολικὸν ἔτος 1881—82.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

1881.

ΤΥΠΟΙΣ

Σ. Βεντούρι και Σ/ας.

ΟΔΟΣ

'Αρμεν. 'Εκκλησίας, 25.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΧΑΛΚΗΣ.

Δημοσιεύοντες ἐν τῷ φυλλαδίῳ τούτῳ τὸ νέον πρόγραμμα τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1881—82 καὶ διατάξεις τινὰς τῆς Σχολῆς πρὸς γρῶσιν τῶν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ἐνδιαφερομένων καὶ τῶν βουλομένων γὰρ εἰσαγαγεῖν εἰς αὐτήν τοὺς ὑπ' αὐτῶν κηδεμορευομένους, προτάσσομεν τούτων δύο λόγους, τὸν τοῦ κυρίου Δημητρίου Ι. Δημητριάδου, διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς, καὶ τὸν τοῦ κ. Δημητράκη ἐφέντη Γειδουνιά, ἐφόρου αὐτῆς, ἀπαγγελλέντας ἐν τῇ Σχολῇ τῇ 28ῃ Ἰουλίου, ἡμέρᾳ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων τοῖς τελειοφοίτοις καὶ ἑορτῇ τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς Σχολῆς, διότι ἐξ αὐτῶν φαίνεται ἢ τε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πορεία τῆς Σχολῆς καὶ ἡ νῦν αὐτῆς κατάστασις καὶ αἱ ἐνέργειαι αἱ πρὸς βελτίωσιν καὶ πρόοδον αὐτῆς.

Ἐν Γαλατῇ, τῇ 8ῃ Ἰουλίου 1881.

Η ΕΦΟΡΙΑ

τῆς ἐν Χάλκῃ Ἑλλ. Ἐμπ. Σχολῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΣΧΟΛΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Α'.

ΔΟΓΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ,

Διευθυντοῦ τῆς ἐν Σάλλῃ ἑλληνικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς,

ἀπαγγελθεῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ σχολῇ τῇ 28ῃ Ἰουνίου 1881.

*Παναγιώτατε πατριάρχα καὶ λοιπὴ φιλόμουσε ὀμη-
γυρι,*

Πρόθυμοι καὶ μετὰ θερμοῦ ὑπὲρ τῶν γραμμάτων διαφέ-
ροντος συνήλθετε εἰς τὴν σχολὴν ταύτην, ἐν ἀκούσῃ τε
παρὰ τε τῆς σεβαστῆς ἐφορείας καὶ παρὰ τοῦ διευθυντοῦ
τῆς σχολῆς, τί ἐγένετο κατὰ τὸ λήξαν ἤδη σχολικὸν ἔτος
καὶ τί γενήσεται ἐν τῷ μέλλοντι πρὸς προκοπὴν τοῦ ἐθνι-
κοῦ τούτου ιδρύματος. Ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς καὶ χρημα-
τιστικαῖς ἐργασίαις ταῖς γινομέναις ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πό-
λει, ἐν τῇ τύρβῃ τῶν βιωτικῶν ἀσχολιῶν, ἐν τῷ ὕλισμῷ
τῷ περικυκλοῦντι ἡμᾶς αἰ τοιαῦται ἐν τοῖς σχολείοις συνα-
θροίσεις εἶναι ἐκ τῶν εὐγενεστάτων καὶ εὐφροσυνωτάτων.
Ὅσοι σκέψεις καὶ πόσα συναισθημάτων παρίστανται καὶ
ἀνακινοῦνται ἐν τῇ ψυχῇ παντὸς ἐν συνειδήσει μετέχοντος
τῶν τοιούτων ὀμηγύρων, ἀποβλέποντος εἰς τὴν πνευματι-
κὴν καὶ ἠθικὴν ἀναγέννησιν τοῦ πολυπαθοῦς ἡμῶν ἔθνους καὶ
μεστοῦ χρυσῶν ἐλπίδων ἐνατενίζοντος εἰς τὸ μέλλον αὐτοῦ!

MEGARO SISMANOGLIO

Ἐν Σάλλῃ τῇ 28ῃ Ἰουνίου 1881.

Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

Διευθυντὸς τῆς ἐν Σάλλῃ ἑλληνικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς.

Τίς δὲ ἀμφιβάλλει ὅτι αἱ τοιαῦται σκέψεις καὶ τὰ τοιαῦτα συνισθήματα ὑπεκκαίουσι τὸν ὑπὲρ τῶν γραμμάτων ζῆλον καὶ γίνονται νέα ἀπορροή νέων ὑπὲρ τῆς παιδείας θυσιῶν ; Ἐν ταῖς τοιαύταις στιγμαῖς ἡ εὐγενὴς καρδιά πάλαι τοὺς εὐγενεστάτους αὐτῆς παλμούς καὶ ἡ ψυχὴ ἀποκαθαιρομένη, κούφη καὶ φαιδρά, ἀθέριον ἵπταται πτῆσιν.

Ὅποῖον δὲ γεγονός περιέπτει εἰς τὴν σήμερον ὁμήγουριν μείζονα σεμνότητα καὶ σπουδαιότητα ! Πεντήκοντα ἀριθμοῦνται σήμερον ἔτη ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς σχολῆς. Τελούμεν σήμερον τὴν τῆς σχολῆς πενήκονταετηρίδα. Ἦτο Ἰουνίος τοῦ ἔτους 1831, ὅποτε ἄνδρες ὁμογενεῖς, ὑπὸ θερμοῦ ὑπὲρ τῆς παιδείας διακκιόμενοι ζήλου, εἰς τὴν ἀτέλειαν τῶν τότε σχολείων ἀποβλέποντες, συνῆλθον ἐπὶ ταῦτο καὶ ἀπεφάσιον νὰ ἰδρῦσωσι σχολὴν πρὸς βελτίονα τῆς νεότητος παιδευσιν. Καὶ κατέβαλον γενναίως τὴν πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενην δαπάνην καὶ παρεσκεύασαν πάντα τᾶλλα τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν ἀναγκαῖα, ἔλειπε δὲ μόνον ὁ χῶρος ὁ πρὸς ἰδρύσιν τῆς σχολῆς ἀρμόδιος. Ἐν τῇ δασώδει ἐρατεινῇ Κάλκῃ, ἢν πλήττουσι τὰ κύματα τῆς Προποντίδος καὶ κοῦφαι καὶ ζωογόνοι αὔραι διαπνέουσιν, ὑπῆρχε μονή, ἐν ἧ ἑμόναζον μοναχοὶ τινες, τὰς τε τέρψεις καὶ τὰς πικρίας τοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ βίου φεύγοντες. Ταύτην δὲ τὴν μονὴν κρίναντες ὡς τὸν ἀρμαδιώτατον πρὸς τὴν σχολὴν χῶρον ἐξητήσαντο οἱ τῆς σχολῆς ἰδρυταὶ παρὰ τοῦ ἐν μκκαλίᾳ τῇ λήξει τότε πατριαρχέοντος Κωνσταντίου τοῦ Α'. Ὁ δὲ τότε ἐθνάρχης, πιστὸς πρὸς τὰς παραδόσεις τῆς ἀγίας ἡμῶν ἐκκλησίας, ἥτις, ἐκ τῶν σπλάγγνων τοῦ ἔθνους ἐξεληθούσα, συνεταύτισεν ἐν καιροῖς κρισιμωτάτοις τὰ ἑαυτῆς συμφέροντα καὶ τὰς τύχας μετὰ τῶν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ μετὰ προθυμίας ὑπῆρξεν ἀείποτε προστάτις καὶ ἀρωγὸς τῶν γραμ-

μάτων, προθύμως πάνυ καὶ ἀπροφασίστως παρέσχε τὴν μονὴν πρὸς τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν, πρὸς ὃν ἐζήτησαν αὐτήν.

Καὶ πόσαι μὲν καὶ ποῖαι ὑπῆρξαν αἱ τύχαι τῆς σχολῆς, δὲν δυνάμεθα νῦν νὰ διεξέλθωμεν· τοῦτο εἶναι ἔργον εἰδικῆς ἱστορίας τῆς σχολῆς, ἥτις ὀφείλει νὰ διασώσῃ ταῦτα εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς καὶ νὰ παραδώσῃ μετὰ φιλαληθείας καὶ δικαιοσύνης εἰς τὴν μνήμην τῶν μετὰ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν πολλαχῶς καὶ ποικίλως τὴν σχολὴν εὐεργησάντων· ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἀμνημόνευτον ἐν τῷ παρόντι, εἶναι ὅτι ἡ γενναία ἰδέα τῆς ἰδρύσεως καὶ διατηρήσεως ἔτυχεν ἀεὶ τῆς προσηκούσης ἐκτιμῆσεως καὶ ἐπιδοκιμασίας, ἡ δὲ ἡμετέρα σχολὴ ἐν τῷ μέχρι τοῦδε βίῳ αὐτῆς κατὰ τὰς ποικίλας αὐτῆς περιπετείας καὶ τὰς δεινὰς κρίσεις, ἃς ὑπέστη, διετέλεσε προστατευομένη ὑπὸ τοῦ φιλοπάτριδος τῶν ἐμπόρων σώματος καὶ ὑπὸ τῶν διαπρεπεστάτων ὁμογενῶν, οἷς ὁ θεὸς ἐχάρισεν οὐ μόνον πλοῦτον παντοδαπὸν, ἀλλὰ, τὸ πλείστου ἀξίον καὶ τιμιώτατον, καὶ μεγάλην καρδίαν. Καὶ τὴν μὲν ἐκάστοτε ἐν τῷ παρελθόντι κατάστασιν τῆς σχολῆς, ἀνάγκη εἶναι, ἂν θέλομεν νὰ ἤμεθα δίκαιοι, νὰ κρίνωμεν ἀναλόγως τῶν καιρῶν· παρὰ πάσας ὅμως τὰς ἐναντιότητας καὶ δυσχερείας, ὧν ἕνεκα κατήντησε καὶ νὰ κλεισθῇ ἐντελῶς ἐπὶ δύο ἔτη καὶ νὰ πύση λειτουργοῦσα, παρὰ πάντα τὰ ἐκάστοτε ἐμποδῶν ὄντα κατάρθρωσεν ἡ σχολὴ νὰ καταστῇ ἐν τῶν σπουδαιοτάτων ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἰδρυμάτων, εἰς τῶν σπουδαιοτάτων παραγόντων πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ ἔθνους.

Δὲν ἐπιχειρῶ, κύριοι, νὰ γείνω ἄγγελος καὶ ἑρμηνεὺς πάντων τῶν ἀγαθῶν, ἅπερ ἔχει ἡ ἡμετέρα σχολὴ, ἄλλως τε καὶ διότι πολλὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι τοιαῦτα, ὥστε αὐτοὶ οἱ περὶ τῆς σχολῆς ἐνδιαφερόμενοι πρέπει νὰ τὰ παρατηρῶσι

καὶ ἐκτιμῶσιν, ἥκιστα δὲ ἀρμόζει τοῦτο εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς σχολῆς, οὗ καθήκον εἶναι μᾶλλον ἢ ἐξυύρεσις καὶ θεραπεία τῶν ἐλλείψεων ἢ ἢ ἐν πανηγυρικοῖς ὁμηγύρεσι μετακρότων καὶ τυμπάνων πομπικὴ ἀνακήρυξις τῶν προτερημάτων τῆς σχολῆς, ἣν διευθύνει. Ἄλλὰ τίς ἐξ ὑμῶν, κύριοι, δὲν ἤθελε μοὶ συγχωρήσει νὰ ὑπομνήσω τὴν ἐθνικὴν τῆς ἡμετέρας σχολῆς σημασίαν; Ἀναλογίσθητε τοὺς ἐκάστοτε ὑπάρχοντας μαθητὰς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σχολῇ. Ἐκ τίνων χωρῶν ἦλθον καὶ ποῦ νῦν εὐρίσκονται καὶ τίς ἢ ἐπίδρασις τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐν ἣ ζωῆσι; Θεάσασθε τὴν ἐνώπιον ὑμῶν καθημένην νῦν ἀνθηρὰν νεότητα καὶ ἐρωτήσατε — τίς ἢ πατρίς αὐτῶν; Τί θὰ ἀποκριθῶσιν; Ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἀπὸ τοῦ Αἴμου μέχρι τῶν ὑψικαρήνων τῆς Κρήτης ὁρέων καὶ ἀπὸ τῶν μυχαιτάτων τῆς μικρᾶς Ἀσίας μέχρι τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς περικαλλοῦς Ἐπτανήσου, ἐκ τῶν ἀπανταχοῦ ἐλληνικῶν ἀποικιῶν συνήλθομεν εἰς τὴν σχολὴν ταύτην, ὀργῶντες πρὸς παιδείαν, ἵνα ἀδελφωμένοι ἐν τοῖς γράμμασι συσπουδάσωμεν καὶ ἀδελφωμένοι ἐν τῇ κοινῇ παιδείᾳ, ἧς θέλομεν τύχει ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ, ἐπιδράσωμεν τὸ ἀπὸ μέρους ἡμῶν, ἄνδρες γενόμενοι, ὅπου γῆς καὶ ἀνῶμεν, πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς φίλης πατρίδος. Ὁ Ὀμηρος, κύριοι, ἐν τῷ ἐνὶ τῶν ἀθανάτων αὐτοῦ ποιημάτων, τῇ Ὀδυσσεΐᾳ, ἐξυμνεῖ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ὀδυσσεῦς ἀρετὰς διακρινούσας ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος καὶ οὐδέποτε ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐκείνου μέχρι τῆς σήμερον ἐκλειψάσας — τὸ ἐπινοητικὸν καὶ τὸ πολυμήχανον καὶ τὸ καρτερικόν· αὐταὶ δὲ αἱ ἀρεταί, κτῆμα οὔσαι ἐν γένει τοῦ ἔθνους, ἐκφαίνονται λαμπρῶς ἐν τῇ ἐμπορικῇ αὐτοῦ τάξει. Ὅτι δὲ ἡ γνώμη αὕτη δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα στιγμιαίου ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐθνικῆς περιφιλαυτίας, ἀλλὰ πραγματικὴ ἀλήθεια, αὐτὰ

τὰ πράγματα σαφέστατα δεικνύουσιν· ἢ πῶς ἄλλως ἐξηγεῖται ἡ τῶν Ἑλλήνων ἐξοχος ἐμπορικὴ ἰκανότης, ὅπου γῆς καὶ ἀνῶσι, καὶ ἡ δικαία αὐτῆς ἀναγνώρισις καὶ ἐκτίμησις παρὰ πάντων τῶν ἄλλων ἔθνων; Πρὸς τὴν τάξιν λοιπὸν ταύτην παρασκευάζει κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ ἡμετέρα σχολή. Τίς δὲ ὅπως οὖν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους γινώσκων καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σήμερον γινόμενα ἀποβλέπων ἀγνοεῖ ὅτι εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν αἱ εὐγενεῖς ἐκεῖναι καρδίαι, τὰ πολύχρυσα καὶ πολυτάλαντα ἐκεῖνα τῆς πατρίδος τέκνα, ἅπερ ἀφθόνως καὶ ἀφειδῶς προέχεαν καὶ προχέουσι τὸ χρυσίον αὐτῶν πρὸς πᾶσαν ἐθνικὴν ἀνάγκην, πρὸς ἐξαρσιν τοῦ ἔθνους εἰς ἀληθῆ παιδείαν καὶ εὐδαιμονίαν; Δικαίως ἄρα καὶ προσηκόντως ἐξετιμήθη καὶ ἐκτιμᾶται ἡ σημασία τῆς ἡμετέρας σχολῆς καὶ τόσκι ὑπὲρ αὐτῆς ἐγένοντο καὶ γίνονται θυσίαι, δι' ὧν κατωρθώθη νὰ ἰδρυθῆ, νὰ διατηρηθῆ, νὰ εὐρίσκηται ἐν τῇ σήμερον καταστάσει.

Ἄναμφιβόλως πολλοὶ τῶν παλαιῶν τῆς σχολῆς ταύτης μαθητῶν, φαιδροὶ τότε παῖδες καὶ θαλεροὶ νεανίαι, διαβιώσαντες τὰ εὐπροσυνώτατα καὶ ἀλυπότατα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἔτη, ἐκπαιδευόμενοι ἐν τῇ σχολῇ καὶ τερπόμενοι ἐν ἀθώασι τῆς νεαρᾶς ἡλικίας παιδιαίς, σκιρτῶντες καὶ πηδῶντες ἐν τῷ περιβάλλοντι τὴν ἡμετέραν σχολὴν δάσει, ἢ ἐν τῇ νεανικῇ αὐτῶν φαντασίᾳ καὶ τῇ ἀπειρίᾳ τῆς κοινωνίας λαμπρὸν καὶ ἄλυπον διαπλάττοντες τότε τὸ μέλλον αὐτῶν, πολλοὶ τοιοῦτοι παρακχθῆνται σήμερον ἐνώπιον ἡμῶν πολιῖ τὴν κόμην ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν βιωτικῶν φροντίδων. Ὅποιαν εὐγενῆ χαρὰν θὰ αἰσθάνηται ἡ καρδία αὐτῶν καὶ πόσον τὸ ψυχρότερον ἐκ τῆς ἡλικίας αἰμᾶ των θὰ θερμαίνεται τὴν στιγμὴν ταύτην, παραβαλλόντων τὴν τότε κατάστασιν τῆς σχολῆς πρὸς τὴν νῦν; Ἐκεῖ, ἐνθα ἄλλοτε

ὁ παραπλέων τὴν ἡμετέραν νῆσον ἔβλεπε πενιχρὸν οἰκοδόμημα μετ' ἀτελεστάτων, ὡς ἐκ τῶν τότε καιρῶν, μέσων, θεαταί τις νῦν αἰρούμενον εἰς ὕψος οἰκοδόμημα μέγα ἐν ἀφελείᾳ μεγαλοπρεπειᾶ, ἐν ᾧ διατρέθει καὶ διδάσκεται ἡ νῦν σπουδάζουσα ἐν τῇ σχολῇ νεότης διὰ μέσων ὑλικῶν τε καὶ πνευματικῶν, ἀσυγκρίτως τελειοτέρων καὶ ἀφθονωτέρων ἢ τότε. Καὶ πρὶν δ' ἐξετάσῃ τις τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σχολῆς καὶ τὰ μέσα, ἅπερ κέκτηται πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκει, δὲν ἀποθαυμάζει ἐν αὐτῷ καὶ μόνῳ τῷ οἰκοδομηματι τὴν μεγαλοφυλίαν τῶν μεγάλων τῆς σχολῆς εὐεργετῶν; Εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ εἶπω ὑμῖν, κύριοι, πόσα μὲν καθήκοντα ἐπιβάλλει ἡμῖν, πόσας δὲ γλυκειὰς περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς σχολῆς ἐμποιεῖ ἐλπίδας τὸ γενναῖον ὑπὲρ τῆς σχολῆς μέλημα τῶν εὐεργετῶν;

Τίς δὲ ἤθελεν ἐπιχειρήσει νῦν ν' ἀπαριθμήσῃ τὴν ἀναριθμητὸν πληθὺν τῶν ὀνομάτων τῶν ἐκάστοτε τὴν ἡμετέραν σχολὴν εὐεργετησάντων ἀνδρῶν; Ἄλλὰ καὶ τίς ἡ ἀνάγκη τῆς τοιαύτης ἀπαριθμήσεως καὶ μνείας, ἅφ' οὗ τοὺς μὲν μεγίστους αὐτῶν ἀριγνώστους ὄντας ἐκ τῶν καλλίστων καὶ μεγαλοπρεπεστάτων αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος εὐεργεσιῶν, ἔχει τὸ ἔθνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ σέβεται καὶ γεραίρει, ἡ δὲ γενναϊοτάτη τῶν ἀμοιβῶν διὰ πάντας εἶναι αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, οὗ ἐγένοντο αἴτιοι; Τῶν μεγάλων τοῦ ἔθνους εὐεργετῶν τὴν μνήμην δὲ διασώζουσιν ὑλικά μόνον μνημεῖα οὐδὲ ἀνδράκντες μαρμάρου, οὗς βανδαλικὴ χεὶρ δύναται αἰφνης νὰ συντριφῇ ἢ ὁ πανδαμάτωρ χρόνος εἰς κοινορτὸν νὰ μεταβάλλῃ. Αἰώμιον, ἀθάνατον, ἰδανικὸν αὐτῶν μνημεῖον εἶναι ἡ ἀλθίος καὶ ἀνεξίτηλος αὐτῶν μνήμη ἡ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μεταδιδόμενη καὶ αἰεὶ ἐν τῷ εὐγνώμονι ἔθνει παραμένουσα, ἐν ὅσῳ τὸ ἔθνος ζῇ, ἐν ὅσῳ τὸ ἔθνος τιμᾷ πᾶν μέ-

γα καὶ γενναῖον. Εὐδαίμονες καὶ τρισευδαίμονες οἱ τῆς ἡμετέρας σχολῆς εὐεργεταί, οἵτινες εἴτε διὰ τοῦ χρυσοῦ αὐτῶν εἴτε διὰ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν κεφαλαίων εἴτε διὰ τῶν περὶ τῆς σχολῆς ἐφορευτικῶν φροντίδων παρεσκευάσαν ἡμῖν τὸ ἥδιστον θέαμα τῆς νῦν καταστάσεως, καὶ ὄντως ἄξιοι τῆς εὐγνωμοσύνης σύμπαντος τοῦ ἔθνους· καὶ μακαριστοὶ μὲν οἱ θανόντες ἐξ αὐτῶν, ἀγαστοὶ δὲ καὶ σεβαστοὶ καὶ ἀξιωματικοὶ οἱ ἐπιζῶντες.

Ταύτης δὲ τῆς σημασίας τῆς σχολῆς ἐναργεστάτην ἔχων συνείδησιν καὶ τὴν βαρύτητα καὶ δυσχέρειαν τοῦ ἔργου σαφῶς γινώσκων ἀνέλαβον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ λήξαντος ἤδη σχολικοῦ ἔτους τὴν διεύθυνσιν, ἣν ἐνεπιστεύθη μοι ἡ σεβαστὴ ἐφορεία. Ἐχων δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἄνευ αὐστηρᾶς μὲν, ἀλλὰ καὶ λελογισμένης καὶ φιλανθρωποῦ καὶ πατρικῆς πειθαρχίας εἶναι ἀδύνατον νὰ προκόψῃ ἡ ἡμετέρα σχολή, πρὸς τήρησιν τῆς προσηκούσης πειθαρχίας εὐθύς ἐξ ἀρχῆς εἰργάσθην. Καὶ μετὰ χαρᾶς μὲν εἶδον τὴν πλειονότητα τῶν μαθητῶν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς προθύμως πειθαρχοῦσαν καὶ βαδίζουσαν τὴν ὁδὸν, ἣν διαχαράξαμεν αὐτοῖς. Οὐδὲν ἦτον, ἐπειδὴ ἐνειδομεν ὅτι ἐπεκράτει ἐν πολλοῖς σύγχυσις τις ἰδεῶν καὶ ἀξιώσεως τῶν μαθητῶν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὅλην τῆς σχολῆς εὐταξίαν, ἠναγκάσθημεν ἐπὶ τελους πρὸς ἀποκοπὴν τοῦ κακοῦ ἐκ τῶν ῥιζῶν αὐτῶν χάριν τοῦ καθήκοντος ἡμῶν πρὸς τὸ σύνολον τῶν μαθητῶν ν' ἀποβάλωμεν διὰ παντὸς πέντε μαθητάς. Τὸ δραστήριον τοῦτο φάρμακον ἐπήνεγκεν εὐθύς τὴν ταχείαν θεραπείαν τῆς ὅλης σχολῆς· διότι ἡ μὲν πλειονότης τῶν μαθητῶν, ἥτις ὁμολογουμένως εἶναι εὐπειθής καὶ εὐάγωγος, ἐπέισθη ὅτι ὑπάρχει νόμος προστατεύων τοὺς ἀγαθοὺς καὶ κατὰ κεφαλῆς πατάσων τοὺς κακοὺς· ἐὰν δὲ ὑπολείποντο τινες ἔχοντες τάσιν πρὸς

ἀπειθειαν, οἱ τοιοῦτοι κατ' ἀρχάς μὲν κατεπτοήθησαν, εἴτα δὲ ἴσως καὶ ἐπέσθησαν ὅτι τὸ συμφορώτατον αὐτοῖς εἶναι ἢ εὐπειθεια. Οὕτω δὲ, κύριοι, δυνάμεθ' μετὰ θάρρους νὰ ἐξαγγείλωμεν ὑμῖν — οὐχὶ βεβαίως πρὸς ἑπαινον ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς εὐχρηστικῆν τῶν ὑπὲρ τῆς σχολῆς ἐνδιαφερομένων καὶ πρὸς ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν πρὸς τὴν σεβαστὴν ἐφορείαν, ἣτις μετὰ πολλῆς ὀρθοφροσύνης ὑπεύπεστήριξεν ἐν τῷ ζητήματι τῆς πειθαρχίας τὴν διεύθυνσιν — ὅτι ἐν τῇ σχολῇ ἐπικρατεῖ πειθαρχία καὶ ἄρχων εἶναι οὐχὶ ἡ ἀχαλίνωτος θέλησις τῶν μαθητῶν, οἰασθήποτε ἡλικίας καὶ ἂν ὦσιν οὗτοι, ἀλλ' ὁ νόμος, ὃν ὁ ὀρθὸς λόγος ὑπαγορεύει καὶ τὸ ἀληθὲς συμφέρον τῶν μαθητῶν ἐπιβάλλει, πάντα δὲ τυχόν γινομένη παρεκτροπὴ οὔτε ἀπαρατήρητος οὔτε ἀτιμώρητος μένει. Φροντίζοντες δὲ οὕτω περὶ τοῦ συμφέροντος τῆς σχολῆς νομίζομεν ὅτι καὶ τῇ κοινῶν πλείστου ἀξίαν ὑπηρεσίαν παρέχομεν παρασκευάζοντες, ὅσον ἀφ' ἡμῶν ἐξαρτᾶται, πολίτας οὐχὶ θρασεῖς καὶ ὕβριστὰς καὶ ἀπειθεῖς, ἀλλὰ σώφρονας καὶ νομίμους καὶ πειθόμενους τοῖς ἀνωτέροις. Ἄν δέ τις ἀναλογισθῇ, κύριοι, ὅτι οἱ μαθηταὶ ἡμῶν δὲν διατρέβουσιν ἐξ ἑνὸς ἢ ἐπτά ὥρας καθ' ἑκάστην ἐν τῇ σχολῇ, ἀλλὰ δικαίωνται ἐν αὐτῇ, ἂν ἀποβλέψῃ εἰς τὴν ποικίλιν τῆς ἡλικίας, τοῦ χροκτῆρος, τῆς πατρῆδος, τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ἐξ ὧν συγκροτοῦνται οἱ ἡμέτεροι μαθηταί, εἰς ἐξείς, προλήψεις, ἀξιώσεις τῶν μαθητῶν, θέλει κατανοήσῃ πύσων πόνων καὶ μόχθων ἀποτέλεσμα εἶναι ἢ πειθαρχία ἐν ταῖς τοιαύταις σχολαῖς. Τοῖς δὲ καὶ παιδαγωγοῖς, οἵτινες εἶναι τὰ κυριώτατα ὄργανα τῆς διεύθυνσεως πρὸς τήρησιν τῆς πειθαρχίας, ἐκφράζω τὴν πλήρη εὐχρηστικῆν τῆς διεύθυνσεως, ἀνθ' ὧν ὑπὲρ τῆς σχολῆς μετὰ ζήλου καὶ εὐσυνειδήτως ἐμόχθησαν.

Ἐν ᾧ δὲ καὶ ἀναγκαῖον ἦτο καὶ δυνατόν νὰ γείνη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἢ προσήκουσα περὶ τῆς πειθαρχίας φροντίς, ἄλλως ἔχει τὸ πρῶγμα περὶ τῆς ἐν τοῖς γράμμασιν ἐργασίας τῆς σχολῆς. Ὁ ἔχων τὴν τιμὴν νὰ ὀμιλῇ ἐνώπιον ὑμῶν παρέλαβε τὴν διεύθυνσιν κατὰ τὰς πρώτας τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου ἡμέρας καὶ εὐρῶν πάντα τὰ τῶν μαθημάτων ὠρισμένα καὶ, τὸ σπουδαιότατον πάντων, πρῶτον εἰσερχόμενος ξένος εἰς ξένην αὐτῷ σχολὴν οὔτε ἠδύνατο ἀλλ' οὔτε καὶ ἔκρινε σύμφρονον νὰ ἐπιπέρῃ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ριζικὰς μεταβολὰς καὶ ἀναδιοργανώσῃ καὶ γενικὴν τῆς σχολῆς ἀναστάτῳσιν. Ἄναγκαιόν καὶ ἀπαραίτητον ἦτο νὰ σπουδάσωμεν πρῶτον σπουδαίως καὶ ἐμβριθῶς τὴν σχολὴν ὑπὸ πάσας αὐτῆς τὰς ὄψεις καὶ εἴτα ἐπισταμένως καὶ ἐν συνειδήσει τῶν ἀναγκῶν καὶ ἑλλείψεων νὰ ἐπενέγκωμεν ὀργανικὰς μεταβολὰς. Διὰ δὲ ταῦτα περιωρίσθημεν ἐντὸς τοῦ λήξαντος σχολικοῦ ἔτους εἰς μικρὰς τινὰς ἐν τῷ προγράμματι μεταβολὰς καὶ εἰς τὴν διαρκῆ ἐποπτείαν πρὸς τὴν ὡς οἶόν τε ἀκώλυτον καὶ ἐπιωφελῆ λειτουργίαν τῆς σχολῆς, φροντίζοντες ἐκ τῶν ἐνόητων περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς τῶν μαθητῶν ἡμῶν διαπλάσεως. Ἐνταῦθα δὲ ὦν τοῦ λόγου ὁμολογῶ δημοσίᾳ χάριτας τῇ σεβαστῇ ἐφορείᾳ διὰ τὴν ἄοκνον καὶ ἀπροφάσιστον προθυμίαν, μεθ' ἧς προσῆλθέ μοι ἀρωγὸς καὶ συλλήπτρια εἰς πάντα τ' ἀφορῶντα τὴν πρόοδον τῆς σχολῆς. Αὕτη δὲ ἡ εὐγενὴς προθυμία παρεθάρρυνέ με ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἐμῶν καθηκόντων καὶ ἠδίστας παρέχει μοι περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας. Τοῖς δὲ ἀξιοτίμοις κυριοῖς συναδέλφοις μου εὐχαριστῶ διὰ τε τὴν ὁμόνοιαν, μεθ' ἧς συνέπραξάν μοι εἰς τὸ κοινὸν ἔργον, ἣτις εἶναι τὸ ἥδιστον τῶν θεαμάτων ἐν σώματι πολυμελεῖ ἐκ ποικίλων χαρακτῆρων συγκειμένῳ, καὶ δι' ὅσας ὠφελείας παρέσχεν ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὴν σχολὴν ἀ-

ναλόγως τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ περὶ τὸ διδάσκειν φύσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς διδασκαλικῆς ἔμπειρίας. Καὶ ταῦτα μὲν ταῦτη.

Ἄφ' οὗ δὲ πλέον ἐγένετο ἑπαρκῆς παρατήρησις τῆς σχολῆς ἡμῶν καὶ ἡ διάγνωσις τῶν κακῶς ἐχόντων, προέβημεν θαρραλέοι εἰς τὴν ἀνοργάνωσιν τῆς σχολῆς καὶ παρεσκευάσαμεν τὸ νέον τῆς σχολῆς πρόγραμμα τοῦ ἐπιόντος σχολικοῦ ἔτους, τυχόντες τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς σεβαστῆς ἐφορείας καὶ τῆς ὁμογνωμοσύνης τῶν ἀξιοτίμων κυρίων συναδέλφων ἡμῶν. Δὲν ἐπιχειρῶ, κύριοι, ν' ἀναλύσω νῦν ἐν τοῖς καθ' ἑκάστον τὸ μέλλον πρόγραμμα τῆς ἡμετέρας σχολῆς· ἢ τοιαύτη μακρὰ ἐπιστημονικὴ ἐργασία δὲν ἀρμόζει εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν· ἄλλως δὲ τὸ πρόγραμμα μετὰ τινων ἴσως διασπαρήσεων θέλει ἐκδοθῆ ἑντὺς τοῦ ἐπιόντος Ἰουλίου καὶ θὰ πρόκηται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν βουλομένων, ἀλλὰ καὶ δυναμένων, ἐννοεῖται, νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς καὶ δικαίως, ὁ δὲ χρόνος, ὁ κατὰ τὸν ποιητὴν πάντα φύων τ' ἄθληα καὶ φανέντα κρυπτόμενος, θέλει δείξει κατὰ πόσον ἐπιτύχομεν τοῦ σκοποῦ καὶ διδάξει ἡμᾶς προσηκόντως. Οὐδὲν ἦτις τον δὲν εἶναι ἴσως πειριττόν νὰ ἐξηγήσω ὑμῖν διὰ βραχέων γενικώτατά τινα.

Καὶ πρῶτον μὲν πάντων λέγομεν ὅτι ἡ μεταβολὴ δὲν εἶναι ἰδανικὴ τις οὐδὲ προωρισμένη νὰ μείνη ἐπὶ τοῦ χάρτου ὡς νεκρὸν γράμμα, ἀλλ' εἶναι μεταβολὴ θεραπεύουσα τὰς ὀρισμένας καὶ συγκεκριμένας ἑλλείψεις, ἃς ἐνείδομεν ἐν τῇ σχολῇ, καὶ ἐκτελεσθήσεται ἐξ ἅπαντος δι' ἑμμονῆς καὶ εὐσταθείας· ἐπειτα δὲ ἡ διὰ τοῦ νέου προγράμματος θεραπεία τῶν κακῶς ἐχόντων εἶναι ἀποτέλεσμα οὐ μόνον πείρας γενικωτέρας, ἀλλὰ καὶ μερικωτέρας τῆς σχολῆς ἡμῶν· πᾶσαν δὲ ἐν τῷ προγράμματι μεταβολὴν δυνάμεθα ν' ἀποδείξω-

μὲν ὡς ἀναγκαίαν εἴτε ἕνεκα τῶν παρ' ἡμῖν ἀναγκῶν εἴτε ἕνεκα ἐπιστημονικῶν καὶ παιδαγωγικῶν λόγων. Ἡ σχολὴ ἐν τῇ ἀνοργάνωσει αὐτῆς θὰ ἔχη δύο προγυμνασιακὰς καὶ οὐχὶ πλέον πέντε, ἀλλὰ ἐξ γυμνασιακῶν τάξεων. Καὶ ἐν μὲν ταῖς δυοῖς τάξεσι τοῦ προγυμνασίου καὶ ταῖς τρισὶ κατωτέραις τοῦ γυμνασίου θὰ σπουδάζωσιν ἀπὸ κοινοῦ οἱ τε μέλλοντες ἔμποροι καὶ οἱ μέλλοντες ἐπιστήμονες, αἱ δὲ τρεῖς ἀνώτεροι γυμνασιακαὶ τάξεις διαιροῦνται ἐκάστη εἰς δύο τμήματα ἀκριβῶς ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένα, τὸ ἔμπορικὸν καὶ ἐπιστημονικόν· διὰ δὲ τοῦ διχασμοῦ τούτου κατορθοῦται ὥστε οἱ τε μέλλοντες ἐπιστήμονες καὶ οἱ μέλλοντες ἔμποροι νὰ μὴ σπουδάζωσι μαθήματα ἀλυσιτελῆ αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι νὰ διατρίβωσι τὸν χρόνον σπουδάζοντες καὶ ἀσχολούμενοι εἰς μαθήματα παρασκευάζοντα αὐτοὺς ὡς οἶόν τε ἄριστα πρὸς ὃν ἑκάτεροι ἐπιδιώκουσι σκοπὸν. Δὲν ἀπεροίψαμεν δὲ τὴν ἰδέαν φιλολογικοῦ γυμνασίου, ἀλλὰ τούναντίον ἐρρυθμίσαμεν τὰ πράγματα οὕτως, ὥστε οἱ νέοι οἱ μέλλοντες νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς σπουδὴν ἐπιστήμης νὰ παρασκευάζωνται πολὺ τελειότερον ἢ ὡς μέχρι τοῦδε ἐγένετο, διότι νομίζομεν ὅτι, ἀφ' οὗ ἡ σχολὴ ἔχει τοσούτους εὐπαιδεύτους ἐπιστήμονας καθηγητάς, συμφορώτερον εἶναι νὰ ἑπαρκῆ καὶ εἰς τὴν παρασκευὴν ἐπιστημῶν, ἄνευ βλάβης τῶν μελλόντων ἐμπόρων, εἰσφέρουσα καὶ αὕτη οὐχὶ ἀνάξιον λόγου ἔρανον εἰς τὴν πνευματικὴν τοῦ ἔθνους ἐστίαν. Ἐν ᾧ δὲ, ὡς θέλει ἰδεῖ τις ἐκ τοῦ προγράμματος τῶν ἐμπορικῶν τάξεων, τὰ ἐν αὐταῖς μαθήματα εἶναι ἡ καθαρῶς ἐμπορικὰ, θεραπεύοντα τὰς παρ' ἡμῖν ἀνάγκας κατὰ τὰ ἄριστα τῆς Δύσεως ἀνώτερα ἐμπορικὰ σχολεῖα, ἢ βοηθητικὰ τῶν ἐμπορικῶν, θέλει παρατηρήσει ὅτι καὶ τὰ κυριώ-

τατα τῶν ἐξανθρωπιστικῶν μαθημάτων ὑπάρχουσι καὶ ἐν τῷ ἐμπορικῷ τμήματι.

Τοῦτο δὲ ἐγένετο μετὰ περισκέψεως καὶ ἐναργοῦς τοῦ πράγματος συνειδήσεως· διότι δὲν ἐννοοῦμεν, κύριοι, νὰ ἐκπέμπῃ εἰς τὴν κοινωνίαν ἡ ἑλληνικὴ ἐμπορικὴ τῆς Χάλκης σχολὴ νέους, οἵτινες μόνον πρὸς χρηματισμὸν παρεσκευασμένοι, νὰ δουλεύωσι τῇ ὕλῃ, περὶ τῶν ὑψίστων καὶ τιμαλφεστάτων, ἅπερ πᾶς ἄνθρωπος ἔχει, ἀναισθητοῦντες καὶ ἀδιαφοροῦντες. Πολὺ λυπηρὸν τῇ ἀληθείᾳ θὰ ἦτο, ἂν διὰ τῆς ἀνοργανώσεως τῆς σχολῆς ἠθέλωμεν κατορθώσαι νὰ παρασκευάζωμεν χρηματιστὰς μόνον καὶ ἰδιοτελεῖς πολίτας· ἔθνικὴν δὲ συμφορὰν θὰ ἐθεωροῦμεν, ἂν διὰ τῶν γενναίων θυσιῶν τῶν μεγαλοψύχων ὁμογενῶν, διὰ τῶν μαλερῶν μόχθων τῶν τε κυρίων ἐφόρων καὶ τῶν διδασκάλων τοιαῦτα θρέμματα ἐξετρέφοντο ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σχολῇ. Ἄν δὲ ἡ παλαιὰ τῶν ἐμπόρων γενεά, εἰς ἐμφυτον εὐγένειαν ὑπέκρουσται, ὑπῆρξεν αἰεὶ πρόθυμος ν' ἀνοίγῃ τὸ βαλάντιον αὐτῆς ὑπὲρ παντὸς γενναίου σκοποῦ, δὲν θὰ ἦτο αἰσχρὸν, δὲν θὰ ἦτο ἀπάρνησις τοῦ παρελθόντος ἡμῶν καὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, ἂν ἡμεῖς οἱ νεώτεροι διὰ μέσων ἀφθονωτέρων καὶ θαυσιεστερέων ἠθέλωμεν παρασκευάσαι γενεὰν ἀνάλγητον, δούλην τῆς ὕλης καὶ τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων; Διὰ τοῦτο ἄς μὴ ἀγανακτῇ μηδεὶς, ἂν ἴδῃ εἰς τὰς τρεῖς τάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ τμήματος καὶ τινὰς ὥρας διὰ μαθήματα, τὰ ὅποια κατὰ τὴν κοινὴν φράσιν «δὲν βγάζουν περάδες», ἅπερ ὅμως παρὰ πάντων τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων καλοῦνται μαθήματα ἐξανθρωπιστικά, διότι ἐξανθρωπίζουσι ὄντως τοὺς νέους καὶ καθιστῶσιν αὐτοὺς ἑραστάς τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ καὶ ἀληθοῦς. Εὐτυχεῖς οἱ μαθηταὶ οἱ τυχόντες διδασκάλου τῶν τοιούτων μαθημά-

των ἀληθῶς πεπαιδευμένου καὶ ἐξηυγενισμένου, οὐ τὴν καρδίαν φλέγουσιν ιδεώδη καὶ οὐ τὸ στόμα, ἐν τῷ βρεφικῷ λίκνῳ κοιμωμένου, ἐφίλησεν ὁ Ἀπόλλων. Ἐκ τοιαύτης εὐγενοῦς διδασκαλικῆς καρδίας προερχόμενοι καὶ διὰ γλώσσης ἠδυεποῦς ἐκφερόμενοι οἱ διδασκαλικοὶ λόγοι ἐξεγείρουσιν ἐν ταῖς τρυφεραῖς τῶν νέων ψυχαῖς τὰ εὐγενέστατα τῶν αἰσθημάτων καὶ καταλείπουσι τοιαύτας ἐντυπώσεις, οἷας οὔτε αἰ μέριμναι καὶ φροντίδες οὔτε ἡ χυδαιότης καὶ πεζότης τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν δύνανται νὰ ἐξαλείψωσι καὶ αἰτινες παραμένουσι μέχρι τοῦ τάφου αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ λέγοντες δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι ὁ ἀνθρωπισμὸς, ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ διάπλασις τῆς νεότητος, εἶναι ἀποτέλεσμα πολλῶν παραγόντων, πεποιθήμεν ὅμως ὅτι εἰς σπουδαιότητα καὶ πλειστοῦ ἀξίος εἶναι καὶ τὰ ἐξανθρωπιστικά καλούμενα μαθήματα, προσηκόντως διδασκόμενα. Ἀπὸ τοιούτων ἐν γένει ἀρχῶν καὶ σκέψεων ὁρμώμενοι προτιθέμεθα νὰ ἐπιδιώξωμεν σὺν Θεῷ τὴν παιδευσιν τῆς ἐν τῇ σχολῇ ἡμῶν σπουδαζούσης νεότητος. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω.

Πρὶν δὲ καταβῶ, ἐπιτρέψατέ μοι, παναγιώτατε πατριάρχα καὶ λοιπὴ φιλόμουσε ὁμήγυρι, νὰ εἶπω βραχέα τινά. Ἄν τὰ σχολεῖα εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς προκοπὴν παντὸς ἔθνους, μάλιστα παρ' ἡμῖν ἔνεκα τῶν κρίσιμων καιρῶν, ἐν οἷς ζῶμεν καὶ οὐς πάντες καλῶς γινώσκετε, ἔχουσιν ὅλως ἴδιαν χρησιμότητα καὶ σημασίαν, στενοτάτα μετὰ τοῦ ἔθνισμοῦ ἡμῶν συνδεομένη καὶ μετὰ παντὸς ὅ,τι ἔχομεν ἱερὸν καὶ τιμαλφές. Ἀναλογίσθητε ὅτι τὰ ἔθνη δημιουργοῦσιν αὐτὰ τὴν ἑαυτῶν τύχην, ἂν δὲ ἡ παρελθοῦσα μεγαλοπράγμων γενεά ἐν καιροῖς πονηροῖς δ' ἀτρύτων μόχθων καὶ ἀγῶνων ἐδημιούργησεν ἡμῖν τὸ παρὸν, ἡμεῖς ἔχομεν καθῆκον ἱερὸν νὰ δημιουργήσωμεν τὸ μέλλον. Καὶ ἐνθυμήθητε μὲν μετὰ

φρονήματος και υπερφανεϊας τον εκπολιτιστικόν του ημετέρου
 εθνους εν τη Ανατολή προορισμέν, αναλογισθητε δε ότι
 το κυριώτατον προς τούτο όργανον είναι τά σχολεία, βελ-
 τιούμενα και προκόπτοντα, ών εν σπουδαιότατον και πλεί-
 στου αξιον είναι και ή ημετέρα σχολή, ην εκ του μηδενός
 δημιουργήσαντες τοιαύτην παρέδωσαν ήμιν οι κατά καιρούς
 υπέρ αυτής εργασθέντες. Τοιούτων δέ ιδεών εμπρόρουμένοι
 προσέρχεσθε πρόθυμοι και άοκνοι άρωγοί τής σχολής και
 επίκουροι λόγφ τε και έργφ, πάν τό άφ' ήμων έξαρτώμενον ύ-
 πέρ αυτής πράττοντες και μετά συγγώμονος επίεικειας και
 δικαιοσύνης τά έργα των υπέρ αυτής μοχθούντων κρίνον-
 τες. Όταν δέ ήμεις οι νυν ζώντες κλείσωμεν τους όφθαλ-
 μους ήμων, όταν απέλθωμεν εις την άχανή και άπέραντον
 εκείνην νεκρόπολιν, εκ των τειχών τής οποίας ουδεις πλέον
 όδοιπόρος επανέρχεται, καταλιπόντες τοις τέκνοις ήμων
 ιδέας γενναίως και παραδείγματα αξιοζήλωτα, όταν αι έ-
 περχόμεναι γενεαί άσφαλει και κούφφ ποδι βάλινωσι την ο-
 δόν, ην ήμεις διεχαράξαμεν, και γεννηθη υπό τον μειδιώντα
 τής ωραίας ήμων πατρίδος ουρανόν πάγκαλός τις και έναρ-
 μόνιος βίος — ώ τότε, τότε, έστε βέβαιοι, αι επερχόμεναι
 γενεαί, πολύ ευδαιμονέστεραι ήμων ούσαι, μετ' ευγνώμονος
 μνήμης θα εύλογώσι τό όνομα ήμων δια τά άγαθά, ών έγε-
 νόμεθα αιτιοι.

Θαρρείτε, φίλοι, θαρρείτε! εργάζεσθε! έλπίζετε!

Β.

ΔΟΓΟΣ

Α. ΓΕΝΙΑΟΥΝΙΑ,

άπαγγελθείς άπ' αυτού εν τη σχολή τη 28η Ιουνίου 1881.

*Παραγιώτατε Δέσποτα, σεβάσμιμοι ιεράρχαι, φιλόμουσοι
 κυρταί και κύριοι.*

Η μιν ήμετέρα επίεικεια πολλή και μεγάλη, εγώ δέ θαρ-
 ραλειώτερος έρέτος παρουσιάζομαι ένώπιον ήμων ίνα εκθέσω
 τά πεπραγμένα κατά τό λήγον ήδη σχολικόν έτος. Θαρρα-
 λειώτερος, διότι ειργάσθημεν όση ήμιν δύναμις, όπως προσ-
 πελάσωμεν προς τον ύψηλόν σκοπόν, ένδιά του έροϋ τούτου
 καθιδρύματος πάντες ποθοϋμεν και επιδιώκομεν. Είργά-
 σθημεν ειλικρινώς, συντόμως και έν πλήρει άμοφωνία. Έάν
 δέ ειργάσθημεν σκοπίμως, καλώς και έπιτυχώς, ή περ
 τούτων κρίσις άνήκει εις την σεβαστήν ταύτην όμηγυριν,
 ητις ιδίοις, ώσι και ιδίοις όμμασιν ήλθεν ίνα άκούση και ίδη.
 Διό άπαραίτητον ήγειται καθήκον, αύτης ή έφορία, όπως
 καθυποβάλλη ένώπιον ήμων και ένώπιον του δημοσίου τάς
 πράξεις, σκέψεις και άρχάς αύτης, επειδή δ' ουτε τό ανα-
 μάρτητον ουτε τό άλάκθαστον πρεσβεϋεί, διακηρύττει ότι
 μετá πολλής τής ευγνωμοσύνης θέλει άκούσει πάντας εκεί-
 νους τους φιλοπάτριδας άνδρας, οτινες ευαρεστηθήσονται
 να εκθέσωσιν αύτη τάς ιδίαις έπικρίσεις και παρατηρήσεις
 είτε διά του τύπου, είτε έγγραφως ή προφορικώς προς αυ-

τὴν τὴν ἐφορίαν. Ναί! φιλόμουςος ὁμήγυρις, ὑπάρχει τις σύγχυσις καὶ κυκεῶν ἐν τῷ πνευματικῷ ἡμῶν ὀρίζοντι, ὡς-τις ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐκκαθαρισθῆ. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι ἀπεκτήσαμεν ἔθνικὸν ἐκπαιδευτικὸν καὶ παιδαγωγικὸν σύστημα ἀναγνωρισθὲν καὶ καθιερωθὲν πλέον ὡς τὸ μόνον ἀρμόδιον πρὸς τὰ ἦθη καὶ τὸν προορισμὸν ἡμῶν. Πρὸς τοῦτο πολλοὶ ἔτι ἀπαιτοῦνται ἀγῶνες, πολλαὶ δοκιμασίαι καὶ πολὺς, πλεῖστος ἴσως, ἔτι χρόνος. Ναί, Παναγιώτατε Δέσποτα, πρώτη ἡ ἐφορία ὡς ἐγγύτερον διατελοῦσα καὶ καθεκάστην εἰς τὰ πράγματα ἐγκύπτουσα συναισθάνεται τὰς πολλὰς ἐλλείψεις, αἰτινες συμπαραμαρτοῦσι τῇ πορείᾳ τῆς Σχολῆς· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ θεραπεύσῃ αὐτὰς ἐν βραχεῖ· ἡ θεραπεία εἶναι ἔργον μόνον τοῦ μακροῦ χρόνου. Ἰδοὺ δὲ ψηλαφητὸν παράδειγμα τούτου αὐτὸ τοῦτο τὸ οἰκοδόμημα· τίς ἀρνεῖται καὶ τίς δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνοικοδομήσεως καὶ τῶν ἐπιλοίπων δύο πλευρῶν; καὶ ὅμως, τίς δικαιοῦται νὰ κατηγορήσῃ τὴν ἐφορίαν ὅτι δὲν προέβη εἰς τὴν οἰκοδομὴν αὐτῶν; τίς δὲν ἀναγνωρίζει ὅτι τοῦτο εἶναι ἔργον μακροῦ χρόνου καὶ πολλῆς δαπάνης; Μόνον αἱ κυβερνήσεις δύνανται τὰ τοιαῦτα, οὐχὶ ἰδιωτικαὶ προσπάθειαι. Διὰ τοῦτο οὐ μόνον νὰ μεμφοιρῶμεν δὲν ἀρμόζει, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ καυχώμεθα ὅτι παρ' ἡμῖν εὐρίσκονται ἰδιῶται, οἵτινες κληροδοτοῦσιν εἰς τὸ ἔθνος ὅτι παρ' ἄλλοις οὐδ' αἱ κυβερνήσεις αὐταὶ πράττουσι. Καὶ νῦν, Παναγιώτατε, ἡ ἐφορία μετὰ τινος ἀγωνίας προσέρχεται ἐνώπιον ὑμῶν ἐνόσω ἀτενίζει πρὸς τὸ ἀπολύτως καλὸν, πρὸς τὸ ἀπολύτως τέλειον, ἀλλ' ὅταν στρέφῃ πέραξ τοὺς ὀφθαλμοὺς, πέραξ καὶ ἐντὸς τῆς μεγαλουπόλεως ταύτης καὶ ζητῇ τὸ σχετικῶς καλλίτερον, ὦ! τότε εὐλόγως, νομιζόμεν, καταλαμβάνεται ὑπὸ ἔθνικῆς ὀ-

περηφανίας, διότι, κύριοι, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ τῶν ἄλλων φυλῶν τὰ ἡμέτερά εἰσιν ἀσυγκρίτως τελειότερα. Ἐὰν δὲ μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ ὁσημέραι αὐξούσης φιλοτιμίας καὶ ζήλου καὶ ἐν τῷ μέλλοντι βαδίσωμεν, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι καὶ πρὸς τὸ ἀπολύτως καλὸν καὶ τέλειον θὰ προσεγγίσωμεν. Ἦκούσαμεν τὸν κ. διευθυντὴν τῆς Σχολῆς, καθόσον ἀφορᾷ τὸ πνευματικὸν καὶ παιδαγωγικὸν μέρος αὐτῆς, ὑπολείπεται δὲ εἰς ἐμέ νὰ ὁμιλήσω περὶ τοῦ διοικητικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ.

Πᾶς τις γινώσκει ὅτι ἐν τῇ διοικητικῇ δικαιοδοσίᾳ τῆς ἐφορίας ὑπάγεται καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ διευθυντοῦ καὶ πικνὸς τοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς· ὑπέχει δὲ ἡ ἐφορία ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μείζονος εὐθύνας, διότι ἐκ τοῦ καλοῦ ἢ μὴ προσωπικοῦ ἐξήρτηται κυρίως ἡ πρόοδος ἢ μὴ τῆς Σχολῆς. Καὶ πρῶτον, εὐσεστήθητε ἢ ἀκούσητε ὀλίγα περὶ τῆς διευθύνσεως. Οὔτε ἀγνοεῖ οὔτε ὀλιγώρως φέρεται ἡ ἐφορία πρὸς τὰς ἐπὶ τούτου σκέψεις καὶ κρίσεις τῶν εἰδότην. Μέγα κακὸν προσεγίνετο τῇ σχολῇ ἐκ τῆς συχνῆς ἀλλαγῆς διευθυντῶν. Δὲν σκέπτονται δὲ ὀρθῶς οἱ συγχωροῦντες τὴν δοκιμασίαν ἐωσότου δῆθεν εὑρεθῆ ὁ ἄριστος. Καὶ ὁ ἄριστος ἀδύνατον ὡς ἄνθρωπος νὰ ἦναι καθ' ὅλα ἀνελλιπῆς καὶ νὰ μὴ ἀναχαιτίζωσιν αὐτὸν περιπέτειαι ἀναπόφευκτοι καὶ ἀναπόσπαστοι ἀπὸ πικνὸς ἀνθρώπου· πρόσφατον ἔχομεν παράδειγμα τὸν σεβαστὸν καθηγητὴν καὶ τέως διευθυντὴν τῆς σχολῆς ταύτης κ. Κωνστ. Ξανθόπουλον. Σοφὸς ὁ ἀνὴρ, διακεκριμένος παιδαγωγὸς ἐκ τῶν ὀλίγων τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ἀλλ' ὁ σεβαστὸς οὗτος ἀνὴρ ἰδοὺ κάμπτεται καὶ καταβάλλεται ὑπὸ τὸ βάρος οἰκογενειακῶν συμφορῶν καὶ ἀδυνατεῖ νὰ κυβερνήσῃ τὸ δυσκυβερνητὸν σκάφος· ἡ σκληρῶς ὑπὸ ἀλλεπαλλήλων θανάτων τῶ

τέκνων αὐτοῦ κατατραυματισθεῖσα εὐαίσθητος πατρική αὐτοῦ καρδία εἶχεν ἀνάγκην ἀναπαύσεως καὶ ἀπεχώρησε τῆς σχολῆς. Ἡ ἐφορία ὑπέκυψε εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς παραδόχῃς τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ καὶ σύνοιδε μὲν τὸ δυσαναπλήρωτον τοῦ κενοῦ, διότι ἐγίνωσκεν ὅτι πολλοὶ μὲν εἴσι κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί, ἐν τούτοις ἐνεκαρτέρησε περὶ τὴν εὐρεσιν τοῦ ἐκλεκτοτέρου. Ἄν δὲ ἐπέτυχεν ἡ ὄχι, ὁ χρόνος θέλει ἀποδείξει τοῦτο· διότι ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον κρίνεται· οἱ δὲ καρποὶ δὲν φαίνονται ἐντὸς ἐνὸς καὶ δύο ἐτῶν· ἐν τούτοις ἡ ἐφορία δύναται θαρραλέως νὰ κηρύξῃ ἀπὸ τούτου ὅτι οὐ μόνον ἡ κατὰ τὸ λήγον ἤδη σχολικὸν ἔτος διεύθυνσις τοῦ κ. Δημητριάδου, ἀλλὰ καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ προσεχοῦς ἔτους, ὅπερ ἐπέχειρργάσατο καὶ τοσοῦτον εὐφραδῶς ὑπεστήριξε καὶ ἠτιολόγησε πρὸ ὀλίγου, παρέχει ἡμῖν πᾶσαν ἐγγύησιν περὶ τῆς πλήρους ἐν τῷ μέλλοντι ἐπιτυχίας.

Ἐκαστος γινώσκει ὅτι, ἐπιδημικῶν νοσημάτων ἐνοσηψάντων ἐν τῇ πόλει κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα, ἡ μὲν εὐλογία, καίτοι συγχρόνως ἀνεφάνη μεθ' ἱκανῆς ἐντάσεως ἀπανταχοῦ τῆς πρωτευούσης, χάρις εἰς τὴν καλὴν ποιότητα δαμαλίδος ἣν ἐσχόμεν ἐξ Ἑυρώπης καὶ εἰς τὸν κατ' ἐπανάληψιν ἐμβολιασμὸν τῶν μαθητῶν, δὲν μετεδόθη εἰς τὴν σχολὴν, κατὰ δυστυχίαν ὅμως, ἡ ἰλαρὰ μετηνέχθη παρ' ἡμῖν διὰ τῶν μετὰ τὰς διακοπὰς τῶν Χριστουγέννων ἐπανελθόντων μαθητῶν. Νεανίας ἐκ τῶν τελειοφοίτων καὶ ἐκ τῶν ἀρίστων, πάσχων ἤδη παρὰ τῇ αἰκογενείᾳ του, ἐκτίθεται ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ καὶ ἐπανέρχεται ἐν τῇ σχολῇ προσβεβλημένος ἐκ φριμείας ἰλαρᾶς, συνάμα δὲ καὶ ἐκ κραταιᾶς πνευμονίας. Πάντα τὰ δυνατὰ μέσα λαμβάνονται, συμβούλια ἐπανειλημμένα ἐκ τεσσάρων ἰατρῶν συγκροτοῦνται,

ἀλλὰ πᾶσα ἀρωγὴ τῆς τέχνης, πᾶσα μητρικὴ περίθαλψις καθίσταται ματαία καὶ τὸ σκληρὸν τοῦ θανάτου δρέπανον νηριζέει ἐκ μέσου τῆς σχολῆς τὸν κλόν ἡμῶν Βελήν. Εὐθύς τὴν ἐπαύριον νέα κρούσματα ἀναφαίνονται· ἡ ἐφορία μετὰ τῆς διευθύνσεως διευθετοῦσι δύο νοσοκομεῖα, καὶ ἐτοιμάζουσι τὸ ἀπαιτούμενον προσωπικὸν ὅπως παλαίσωσι κατὰ τῆς συμφορᾶς ταύτης καὶ ἀποκρούσωσι τὸν ἐχθρὸν, ἀλλὰ δυστυχῶς πανικός καταλαμβάνει τοὺς τε μαθητὰς καὶ τοὺς γονεῖς. Ἐν τῇ δεινῇ ἐκείνῃ ὥρᾳ, μετὰ πολλῆς τῆς λύπης λέγω ταῦτο, οἱ πρεσβύτεροι τῶν μαθητῶν, αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν τάξιν τῶν τελειοφοίτων, ἀντὶ νὰ βοηθήσωσιν ἡμᾶς πρὸς πρόληψιν τοῦ κακοῦ ἐξανέστησαν πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν προνομίων, ὧν τέως ἀπῆλαιον ἐν αἰταῖς πειθαρχικαῖς διατάξεσι τῆς σχολῆς καὶ ὧν οὔτε ἡ ἐφορία οὔτε ἡ διεύθυνσις ἠδύνατο ν' ἀνεχθῇ ἐν στιγμῇ ὅτε μόνη ἡ αὐστηρὰ πειθαρχία ἠδύνατο σῶσαι τὸ σκάφος ἐν σφοδρᾷ κυλινδούμενον λαίλαπι, ἐξανέστησαν, λέγω, καὶ ἠθέλησαν νὰ συμπαρασύρωσι τὸν ὄμιλον τῶν μαθητῶν εἰς κεκηρυγμένην στάσιν ὅπως καταστρέψωσι τὴν ἐκθρέψασαν αὐτοὺς σχολὴν. Εὐτυχῶς ὅμως ἀπέτυχον διότι ὁ κ. διευθυντῆς, καίτοι πρὸ ὀλίγου ἀναλαβὼν τὰς ἡλίας, εἶχε κατορθώσει ὅμως νὰ ἐλκύσῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας τῶν χρηστῶν μαθητῶν· οἱ πρωτοῦργοι ἀπεπέμφθησαν διὰ παντός. Πρὸς λῆψιν δὲ ἀντιμολυσματικῶν μέσων ἠναγκάσθη ἡ ἐφορία νὰ διακόψῃ τὰ μαθήματα ἐπὶ δεκαπενθημερίαν.

Ἐπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν οἱ μαθηταὶ ἔρριπτον διευθυντὰς ἢ διδασκάλους ὡς οἱ Γενίτσαροι αὐτοκράτορας. Διακηρύσσομεν, κύριοι, τρανῶς ἐνώπιον παιδῶν τε καὶ γονέων ὅτι ἡ νῦν ἐφορία οὐδέποτε θέλει ἀνεχθῆ τοιοῦτον ἀμάρτημα. Ἐνόσω αὕτη διοικήσει τὴν σχολὴν οὔτε διευθυντῆς οὔτε δι-

δάσκαλος πρυθῆσεται διότι οὕτως ἐδόξε τοῖς διδασκομένοις, ἀλλὰ τότε μόνον ὅταν οὗτοι καθίστανται παραβάται τῶν καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων αὐτῶν καὶ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζῃ· οὕτω πράττουσα ἡ ἐφορία ἐνισχύει καὶ προστατεύει τὸν νόμον καὶ τὴν τάξιν· τὸ δ' ἐκ τῆς ἀποπομπῆς τῶν παραξιών τούτων παραχθὲν ἀποτέλεσμα ἀπέδειξε τὸ ὀρθὸν τῆς σκέψεως ἡμῶν, διότι ἕκτοτε ἡ τάξις καὶ ἡ πειθαρχία ἐστερεώθησαν καὶ ἐκρατύνθησαν τὰ μάλα, χάρις εἰς τὴν ἰκανότητα τοῦ κ. διευθυντοῦ. Ταῦτα ἀναγκασίον ἐνόμισα καὶ ἀροῦντα ἵνα εἶπω περὶ τῆς ἐνεστῶσης διευθύνσεως. Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸ ἐπίλοιπον προσωπικόν, ἀσήμαντοι ἐπηνέχθησαν μεταβολαί, διότι εὐτυχῶς τὸ πλεῖστον μέρος τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἔχει πολυχρόνιον διαμονὴν ἐν τῇ Σχολῇ καὶ εἶναι ἀπὸ πολλοῦ δεδοκιμασμένον καὶ ἀνεπίληπτον. Ἐπίσης ὀφείλω νὰ κηρύξω ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ὑπηρεσία ἐλειτούργησε καλῶς κατὰ τὸ λήγον ἔτος καὶ δύναμαι εἰπεῖν ὅτι πάντες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἐφιλοτιμήθησαν τίς νὰ ὑπερβάλῃ τὸν ἄλλον περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὅπως εὐαρεστήσωσι τῇ τε ἐφορίᾳ, τοῖς γονεῦσι καὶ κηδεμόσι καὶ τῷ ὁμογενεῖ δημοσίῳ.

Ἐπὶ δὲ τῆς γενικῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς τρέπων ἤδη, Παναγιώτατε, τὸν λόγον, καὶ λοιπὴ φιλόμουσε ὀμήγυρι, λέγω ὅτι οὐδεμίαν μὲν ριζικὴ μεταβολὴ καὶ τροποποιήσις ἐγένετο κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐνεκα τῆς ἀλλαγῆς τῆς διευθύνσεως, ἥτις ἔδει μελετῆσαι τὴν κατάστασιν τῆς Σχολῆς καὶ μετὰ ἐνιαύσιον σπουδῆν τῶν ἐλλείψεων νὰ εἰσαγάγῃ τὰς δεούσας μεταρρυθμίσεις. Οὐχ ἦτον, πολλαὶ καὶ οὐσιώδεις ἐγένοντο βελτιώσεις, αἵτινες καθιστῶσι τὴν γενικὴν πρόοδον βεβαιωτέραν, πρὸ πάντων δὲ ἡ αὐξοῦσα καθ' ἑκάστην πειθαρχία αὐστηρῶς καὶ εἰς τὸ διηνεκές τηρουμένη

πολλὰ καὶ μεγάλα ὑπόσχεται τὰ ἀγαθὰ ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἄλλὰ, τί ἐννοεῖ ἡ ἐφορία διὰ τῆς λέξεως πειθαρχία; μήπως αὕτη πρεσβεύει ἀρχὰς δεσποτικὰς, τυραννικὰς; μήπως λησμονεῖ ὅτι οἱ σπουδάζοντες ἀποτελοῦσι λογικὸν ποίμνιον καὶ ὡς τοιοῦτο πρέπει νὰ ποδηγετῶμεν αὐτούς; οὐδὲν τούτων, Παναγιώτατε. Ἡ ἐφορία μίαν μόνην πρεσβεύει ἀρχὴν, καὶ τὴν ἀρχὴν ταύτην νομίζομεν ὅτι πρεσβεύουσι καὶ πάντες οἱ διευθύνοντες ἐκπαιδευτήρια, καὶ πᾶς ἐχέφρων καὶ συνετὸς ἀνὴρ γονεὺς ἢ πολίτης. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐρείδεται ἐπὶ τοῦ ἐξῆς λογίου. Ἡ μεγίστη τῶν ἀρετῶν, ἡ μεγίστη καὶ καλλίστη θέλησις τῶν μαθητῶν εἶναι τὸ μὴ ἔχειν θέλησιν, ἀλλὰ τὸ ὑποβάλλειν καὶ ὑποτάσσειν αὐτὴν εἰς τὴν θέλησιν τῶν γονέων κατὰ πρῶτον, τῶν διδασκάλων ἔπειτα καὶ τῶν νόμων διὰ παντὸς τοῦ βίου. Διὰ τὴν ἀνάκαθεν καὶ πανταχοῦ πρὸ τῆς εἰκοσαετοῦς ἡλικίας (λαμβάνω ὡς μέσον ὄρον τὸν ἀριθμὸν τούτου, διότι, ὡς γινώσκετε, νομοθεσίαι τινὲς διαφέρουν ἐπὶ τούτου) ὁ νέος θεωρεῖται ὑπὸ κηδεμονίας; διότι ὁ νόμος καὶ ἡ κοινωνία δὲν ἀναγνωρίζουσι αὐτῷ ἕως τότε ἰδίαν θέλησιν, καὶ τούτο διότι τὴν θέλησιν αὐτοῦ δὲν καθοδηγεῖ ἀκόμη ὁ ὀρθὸς λόγος ἀλλ' αἰροπαί, αἰ ἀκατάσχετοι ὀρέξεις, ἡ φαντασία κλπ., οὐδεμίαν λοιπὴν ἰδίαν θέλησιν αὐτε ἀναγνωρίζουσι οὔτε ἐπιτρέπουσι αἱ διοικοῦσαι ἀρχαὶ τοῖς διδασκομένοις. Εὐτυχεῖς θεωροῦμεν ἐκείνους τῶν παιδῶν οἵτινες οὐδεμίαν αἰσθάνονται ἐν ἑαυτοῖς ἀντίθετον κλίσιν, οὐδεμίαν δυσανασχέτησιν ἐν τῇ πρὸς τὸ καθῆκον ὑπακοῇ καὶ ἐκπληρώσει αὐτοῦ κατὰ τὰς διακελεύσεις τοῦ σχολικοῦ νόμου. Εὐτυχὴς ἔσται μόνος οὗτος ἐν τῷ μετέπειτα πολυκυμάντῳ βίῳ, διότι καὶ ὡς υἱὸς πρὸς τοὺς γονεῖς, καὶ ὡς πατὴρ πρὸς τὰ τέκνα, καὶ ὡς πολίτης πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ ὡς ἄνθρωπος πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς ἑαυτὸν, πρὸς τὸν πλησίον

καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν ἔσται ὁ ἄνθρωπος τοῦ καθήκοντος. Μακάριοι οἱ γονεῖς ἐκεῖνοι οἵτινες ἐνσπεύρου ἐν ταῖς ἀπαλαῖς ψυχαῖς τῶν τέκνων αὐτῶν τοιοῦτον αἰσθημα καὶ τοιαύτην πρὸς τὸ καθῆκον κλίσιν, διότι ἐκ τῶν προτέρων ἤδη ἐξησφάλισαν καὶ τὴν ἑαυτῶν καὶ τὴν τοῦ τέκνου αὐτῶν εὐτυχίαν. Εὐτυχῆς λοιπὸν καὶ εὐδαίμων ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὅστις δύναται νὰ εἴπῃ εἰς ἑαυτὸν, οὐδεμίαν ἄλλην θέλησιν αἰσθάνομαι ἐγὼ ἐν ἑμαυτῷ, οὐδεμίαν ἄλλην ἐπιθυμίαν, εἰμὴ τὴν θέλησιν καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ διδασκάλου, τοῦ παιδαγωγοῦ, τῶν διαπάξεων καὶ τῶν νόμων τῆς σχολῆς. Μόνος ὁ τοιοῦτος θέλει δυνηθῆ νὰ εἴπῃ καὶ ἐν τῷ μετὰ ταῦτα βίῳ, ἐγὼ δὲν ἐπιθυμῶ καὶ δὲν θέλω ἕτερον ἢ ἐκεῖνο ὅπερ μοὶ ὑπαγορεύει τὸ καθῆκον· ἀλλ' ἢ τοιαύτη πρὸς τὸ καθῆκον κλίσις, ἢ τοιαύτη συζύμωσις καὶ ἀφομοίωσις τῆς θελήσεως πρὸς τὸ καθῆκον εἶναι τὸ δυσχερέστατον, τὸ χαλεπώτατον καὶ δυσπόλαυστότατον πάντων ἔργων. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀψευδὴς θρησκεία ἡμῶν λέγει καὶ περὶ τοῦ μάλλον δικαίου ὅτι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀμαρτήσῃ πολλάκις οὐχὶ τοῦ βίου ἢ τοῦ ἔτους ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἡμέρας· διὰ τοῦτο διδάσκει ὅτι μόνος ὁ οὐράνιος ἡμῶν πατὴρ εἶναι ἀναμάρτητος, διότι μόνος αὐτὸς, τὸ αἰώνιον ἀγαθὸν, μόνην θέλησιν ἔχει. Ἀπαγε τοῦ νὰ ζητῶ ἐνταῦθα νὰ φιλοσοφῶ· θέλω ὅμως εἶπει μίαν ἀλήθειαν τοῖς πᾶσι καταληπτὴν. Μεταξὺ τῆς θελήσεως καὶ τοῦ καθήκοντος ἀένναος ἐπικρατεῖ πόλεμος· φύσει ἡ θέλησις στρέφεται πρὸς τὴν ἀντίθετον ὁδὸν τοῦ καθήκοντος. Ἐξετάσατε πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὰς πλείστας τῶν θρησκειῶν περὶ μελλούσης ζωῆς, ἐν οὐδενὶ παραδείσῳ θὰ εὑρητε ἐργασίαν, σπουδὴν, μόχθους καὶ κόπους, οὐχὶ ἀλλ' αἰώνιον ἀεργίαν, αἰώνιον ἀνάπαυσιν καὶ παρὰ τισιν αἰώνιους μόνον ἀπολαύσεις· τί σημαίνει τοῦτο; ἀπαδεικνύει

ὅτι ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου ῥέπει πρὸς τὴν ἀεργίαν, τὴν ἀνάπαυσιν. Οὐαὶ λοιπὸν, κυρίαὶ καὶ κύριοι, τῷ ἀνθρώπῳ ὅστις ἀνατρέφεται ἐν τοιαύτῃ θελήσει καὶ ἐπιθυμίᾳ, ὁ κόσμος ἔσται δι' αὐτὸν κοιλὰς κλαυθμῶνος· τίς δὲν ἐννοεῖ καὶ δὲν ὁμολογεῖ λοιπὸν ὅπόσος μέγας ἀπαιτεῖται ἀγών, ὅποιας θυσίας καὶ μόχθους πρέπει νὰ καταβάλλωσι γονεῖς καὶ διδάσκαλοι ὅπως ὑποτάξωσι τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος; τίς δὲν ἀγνοεῖ ὅτι ἡ ἐπίμοχθος αὕτη ἐργασία δέον ν' ἀρχίσῃ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀπαλωτῆς ἡλικίας; βραδύτερον ἀφιεμένη εἶναι ἀργὰ πλέον καὶ δὲν ἐπιτυγχάνεται. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπιείκειαν τοῦ εὐγενοῦς ἀκροατηρίου νὰ διακρηύξω κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην καὶ πάνδημον τελετήν, τὰς ἀρχὰς ἐξ ὧν ἐμπνέεται ἡ ἐφορία ὅπως ἐπιτύχῃ τὸν ἱερὸν καὶ ὑψίστον σκοπὸν τῆς σχολῆς ταύτης καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν σύντονον συνδρομὴν καὶ σύμπραξιν ἐπὶ τούτῳ τῶν φιλοχρήστων γονέων, διδασκάλων, διευθυντῶν, ποιμεναρχῶν καὶ παντὸς πολιτοῦ.

Ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ αἰθούσῃ ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέσω πέρυσι τὸν μέγαν προορισμὸν τῆς σχολῆς ταύτης, καὶ νῦν κρίνω καλὸν νὰ ἐπαναλάβω ὅτι, ἡ ἐφορία ἐννοεῖ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν οὐ μόνον ἐπιτηδεῖαν πρὸς ὡς οἶόν τε τελειοτάτην παρασκευὴν ἐμπόρων, ἀλλὰ καὶ γυμνάσιον πρώτης τάξεως, ὅπως ὁ ἐντεῦθεν ἐξερχόμενος μαθητὴς ἦναι τελείως κατηρτισμένος πρὸς σπουδὴν ἐπιστήμης.

Ἐπῆρχεν ἐποχὴ καθ' ἣν μὲ τὰ ἡμιτελῆ ἠδυνάμεθα νὰ προβῶμεν, ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦν ἡ τῶν ἱστιοφόρων καὶ εἴτα ἡ τῶν ἀτμοπλοίων, νῦν εἶναι ἡ τῶν σιδηροδρόμων καὶ ἡ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ· ἐν δέκα ἔτεσι γίνονται συμβάντα ὅσα ἄλλοτε ἐν ὀλοκλήρῳ αἰῶνι· δέον λοιπὸν καὶ ἡ ἡμετέρα πρόοδος νὰ ἦναι ἀνέλογος, καὶ τὸ Γυμνάσιον τοῦτο, οὐπερ μέγα τὸ μείλ-

λον ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἀνάλογον τῆς ἀποστολῆς του παντα-
 χόθεν περιστοιχιζόμεθα ἀπὸ ἐφαμίλλους, ἵνα μὴ τι ἄλλο
 εἶπω, τὸ γέρας τὸν ταχύτερον βαίνοντα περιμένει, ἐμπρὸς
 λοιπὸν, ἐμπρὸς! καὶ διὰ τῶν τελείως κατηρτισμένων γυ-
 μνασίων καὶ τῆς ἠθικῆς ταχυτάτης προόδου θέλομεν φθάσει
 εἰς τὸν προορισμὸν μας.

Τὸ μέγιστον καὶ δυσχερέστατον τοῦ σταδίου διηνούσαμεν
 καὶ ἐσμέν ἐγγὺς τοῦ τέρματος, ὀλίγα ἔτι βήματα καὶ φθά-
 νομεν, κυριαὶ καὶ κύριοι, εἰς τὸ ποθητὸν τέρμα. Τὸ πρόγραμ-
 μα τοῦ προσεχοῦς ἔτους ταύτην ἔχει τὴν βᾶσιν.

Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι καὶ
 φιλομουσούτατοι ἀκροαταί, ὀχληρὸς κατέστη ἐν τῇ μακρη-
 γορίᾳ μου καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον, καθόσον ἐξετράπην εἰς σκέ-
 ψεις κοινὰς καὶ γνωστὰς τοῖς πᾶσιν, ἀλλ' ἐν τῇ μεγάλῃ
 ἀναπτύξει τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ἐν τῷ μεγάλῳ πνευματικῷ
 σταδίῳ ὅπερ σήμερον αὐτὸ διανύει, ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ
 λέγω ὁδοιπορίᾳ, πρέπει τὰ πάντα καλῶς νὰ παρατηρῶνται
 καὶ ἐξετάζωνται. Οὔτε σιδηρόδρομοι οὔτε ἀμαξιτοὶ πρό-
 κεινται ἐνώπιον ἡμῶν, ἀλλὰ σχολιὰ ὁδὸς, ἣν ἡμεῖς αὐτοὶ
 πρόκειται ἀνὰ πᾶν βῆμα νὰ διανοιζώμεν καὶ εὐρύνωμεν,
 φέρεται δ' ἡμᾶς οὐχὶ εἰς ἀνάγκορα ἀλλ' εἰς γῆν χέρσον κατὰ
 τὸ πλεῖστον καὶ ἀκαλλιέργητον, ἣν πρόκειται ἡμεῖς αὐτοὶ
 ν' ἀναδείξωμεν καὶ ἐξ ἧς προύρισται διὰ τοῦ ἰδρώτος τοῦ
 προσώπου ἡμῶν νὰ πορισθῶμεν τὸν ἐπιούσιον. Τὴν ἀλήθειαν
 ταύτην, ἔστω καὶ πικράν, ὀφείλομεν νὰ τὴν εἴπωμεν καὶ νὰ
 τὴν γνωρίζωμεν πάντες. Ἰδίᾳ ἡ Αὐτῆς Παναγιότητος μετὰ τῆς
 περὶ Αὐτῆς Σεβαστῆς χορείας τῶν Συνοδικῶν ἀρχιερέων ὀ-
 φείλει νὰ ἐπιβλέπῃ μὴ ἀντι τροφῆς προσφέρωμεν εἰς τὰ τέκνα
 ἡμῶν τρυφήν καὶ μὴ ἀντι γενναίων καὶ ἐν τῇ σκληραγωγίᾳ
 καὶ τοῖς πόνοις ἐξησκημένων πολιτῶν προσφέρωμεν τῇ κοι

ωνία καὶ τῇ πατρίδι τέκνα μεμαραμμένα ἐκ τῆς μαλθακότη-
 τος καὶ ἐπιρρηπῆ εἰς τὴν τρυφήν καὶ πολυτέλειαν. Ὑπὸ ταύ-
 τῃ τὴν ἐποψίν δέον αὐστηρῶς νὰ ἐπιτηρῆται ἢ τε Σχολῇ
 αὕτη καὶ τὰ ἰδιαίτερα ἐνταῦθα λύκεια καὶ παρθεναγωγεῖα.

Καὶ ταῦτα μὲν καθόσον ἀφορᾷ τὴν γενικὴν διοίκησιν τῆς
 Σχολῆς τὴν ἀνατεθειμένην εἰς τὴν ἐφορίαν.

Οἱ κατὰ τὸ 1880—81 ἐν τῷ μητρώῳ τῆς Σχολῆς ἐγ-
 γραφέντες ἐν συνόλῳ μαθηταὶ εἰσὶν 185, τούτων δὲ 180 μὲν
 ἐνεγράφησαν κατὰ τὴν α' ἐξαμηνίαν, 160 δὲ μόνον τὴν β',
 διότι 19 μὲν περὶ τὰ τέλη τῆς α' ἐξαμηνίας, ἕνεκα διαφο-
 ρων λόγων, ἀπεχώρησαν τῆς Σχολῆς, 5 δὲ ἀπεβλήθησαν
 καὶ εἰς ἀπέθανεν, ἦτοι 25 ἀπεχώρησαν ἐν συνόλῳ ἐκ τῶν
 180 τῆς α' ἐξαμηνίας, προσῆλθον δὲ 5 κατὰ τὴν β' ἐξαμη-
 νίαν, ἦτοι τὸ σύνολον αὐτῆς εἶναι 160. Καὶ 149 ἐκ τῶν
 μαθητῶν εἰσὶ παλαιοὶ, 36 δὲ ἐνεγράφησαν νέοι κατὰ τὸ
 λῆξαν σχολικὸν ἔτος, ὧν 31 μὲν τὴν α', 5 δὲ τὴν β' ἐξα-
 μηνίαν. Ἄπαντές εἰσὶ Ἕλληνες τὸ γένος ἐκτὸς ἐνὸς Ἀγ-
 γλου, ἐνὸς Γερμανοῦ καὶ ἐνὸς Ρώσσου καὶ 102 μὲν ἐξ αὐ-
 τῶν εἰσὶ τέκνα οἰκογενειῶν διαμενουσῶν ἐν Κωνσταντινου-
 πόλει καὶ ἐν τοῖς προαστείοις, 25 δὲ ἐκ τῶν τῆς ἀσιατικῆς
 Τουρκίας καὶ 28 ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν τῆς Τουρκίας ἐπαρ-
 χιῶν, 7 ἐκ τῶν ὀθωμανικῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, 11 ἐκ τοῦ
 βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ 12 ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἑλλη-
 νικῶν ἀποικιῶν. 103 πάλιν εἰσὶ τέκνα ἐμπόρων, 13 ἐπι-
 στημόνων, 17 ὑπαλλήλων, 8 κτηματιῶν, 4 πλοιάρχων, 2
 ἱερέων καὶ 38 ὄρφανοὶ πατρός.

Τὸ προσωπικὸν τῆς Σχολῆς ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἐκτὸς τοῦ διευθυντοῦ διδάσκοντος τὰ ἑλληνικὰ τῶν δύο
 ἀνωτέρων τάξεων ὑπάρχουσι πέντε μὲν ἑτεροὶ καθηγηταὶ
 διδάσκοντες τὰ ἑλληνικὰ, ὧν ἑνὶοὶ καὶ συμπληρωματικὰ τινὰ

αὐτῶν μαθήματα, εἰς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, εἰς τῶν μαθηματικῶν, εἰς τῶν ἱερῶν, εἰς τῶν ἱστορικῶν καὶ τῆς γεωμετρικῆς, εἰς τῆς τουρκικῆς, εἰς τῆς ἀγγλικῆς, δύο τῆς γαλλικῆς, εἰς τῆς ἰχνογραφίας, εἰς τῆς γυμναστικῆς, εἰς τῶν φιλοσοφικῶν, εἰς τῆς μουσικῆς, εἰς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, εἰς τοῦ τετραχόρδου καὶ εἰς τοῦ κλειδοκουμβάλου ὥστε ἐν συνόλῳ εἰσὶν εἴκοσι καθηγηταὶ ἐκτός τοῦ κ. διευθυντοῦ. Ἐκ τῶν κ. κ. καθηγητῶν δέκα μὲν διαιτῶνται ἐν τῇ σχολῇ καὶ οἱ λοιποὶ εἰσὶν ἐξωτερικοί.

Τὸ δ' ἕτερον προσωπικὸν σχηματίζεται ἐξ ἑνὸς ἱατροῦ διαμένοντος ἐν τῇ σχολῇ, ἑνὸς ἱερέως, δύο οἰκονόμων, τοῦ ἐπι τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ ἐπι τῶν ἐξωτερικῶν, ἕξ παιδαγωγῶν, ἑνὸς λιθογράφου, ἑνὸς ταχυδρόμου, ἑνὸς βιβλιοφύλακος, ἑνὸς νυκτοφύλακος καὶ τριῶν νοσοκόμων.

Τὸ δὲ ὑπηρετικὸν ὡς ἐξῆς: 10 ἐξωτερικοὶ ὑπηρεταί, 22 ἐσωτερικοί, 5 πλύντριαι, 2 σιδηρώτριαι, μία ῥάπτρια καὶ εἰς σιδηρουργός, τὸ ὅλον 41.

Ἐξωδεύθησαν εἰς μισθοῦς 14,134 λ. ὀθ. καὶ εἰς πρόφιμα 3,337 λ. ὀθ., 266 εἰς λοιπὰ ἐξόδα, ἧτοι ἐπισκευὰς καὶ ἄλλα, τὸ ὅλον τῶν ἐξόδων μας λοιπὸν ἀναβαίνει εἰς λ. ὀθ. 7,737· εἰσπράττομεν μέχρι τῆς σήμερον λ. ὀθ. 6,860 μετ' ὧν δ' εἰσπράττομεν ὡς ἔγγιστα 250 λ. ὀθ. θέλει ἀναβῆναι τὸ ὅλον περίπου εἰς λ. ὀθ. 7,110, ἧτοι ἔχομεν ἔλλειμμα ἐφέτος λ. ὀθ. ἑξακοσίων καὶ μετ' ἐκείνου τῶν παρελθόντων ἐτῶν λ. ὀθ. 1800.

Καταθέτομεν τὸν ἰσολογισμόν δι' οὓς ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξετάσῃ τὰς λεπτομερείας καὶ τοὺς σχετικὰς ἀριθμοὺς καθὼς καὶ ἐκθεσὶν διὰ τὴν ὑγιεινὴν τῆς Σχολῆς κατὰστάσιν ἐξ ἧς καταφαίνεται ὅτι ἐκτός τῆς ἰλαρῆς ἡμῶν ἐνέσκηψεν ἐν αὐτῇ, ὡς εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου μου εἶπον, ὀλιγίστα ἄλλ-

λας σοβαρὰς ἀσθενείας εἶχομεν, χάρις εἰς τὴν καλὴν ἐπιτασίαν τοῦ ἀξιολόγου ἐπιστήμονος ἱατροῦ κ. Ζωγραφίδου.

Ἡμίσεως αἰῶνος ζωὴν φέρει ἡ Σχολὴ αὕτη καὶ ὑπὸ τοὺς κλώνους τῆς γεραρᾶς ταύτης δρυὸς, τῆς συγχρόνου τοῦ ἐκ τῆς τέφρας του ἀναβλαστήσαντος ἔθνικου ἡμῶν φοίνικος, χιλιάδες ἑλληνοπαίδων περιεθλήθησαν, ἐφωτίσθησαν, ἠνδρώθησαν καὶ ἐξηπλώθησαν μέχρι τῶν ἀπωτάτων κέντρων τοῦ ἔμπορίου, ὅπου ἐδόξασαν τὴν τε ἰκθρέψασαν καὶ τὸ ἔθνος. Νῦν δ' ὅτε ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι ἡμῶν τίθενται βάσεις νέα καὶ νέα περίοδος ἄρχεται διὰ τὴν Σχολὴν ταύτην, καταλήγων τὸν λόγον, ἐπικαλοῦμαι πρῶτον τὰς παναγίους εὐχὰς τῆς ὑμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως, ἐνδυναμώσεως καὶ ἐπὶ τὸ τέλειον προαγωγῆς τοῦ ἱεροῦ τούτου καθιδρύματος, εἶτα δ' εὐχομαι ἵνα διὰ τῶν πατρικῶν αὐτῆς εὐλογιῶν, ἔφοροί τε καὶ διευθυνταί, καὶ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἐπιτελώσιν ἀνελλιπῶς, εὐσυνειδήτως καὶ μετὰ θερμοῦ καὶ πατριωτικοῦ ζήλου ἕκαστος τὸ ἀνῆκον αὐτῷ καθῆκον. Εἰς ὑμᾶς δὲ, φιλόστοργοι καὶ φιλόλογοι γονεῖς, εἶθε ὁ πλυέλεος καὶ πολυεύσπλαχνος Κύριος ἀποδώσῃ καὶ πάλιν σώους καὶ ὑγίεις τοὺς υἱοὺς ὑμῶν, πληρέστατα ἐντεῦθεν κατηρτισμένους καὶ ἀποτελούντας ἔπειτα τὴν χαρὰν τοῦ οἴκου ὑμῶν. Πρὸς ὑμᾶς δὲ τελευταῖον ἀποτείνων τὸν λόγον εὐγενοῦς πατρίδος καὶ φιλοστόργων γονέων τέκνα συνίστημι τὰς ὑποθήκας τῶν μερμυώντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἵνα ἀκριβῶς τηρήσῃτε καὶ ἄξιοι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν κόπων καὶ θυσιῶν ἀναδειχθῆτε. Γένοιτο!

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Σχολικὸν ἔτος 1881—82.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Σκοπὸς τῆς ἐν Χάλκῃ ἑλληνικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς εἶναι ἡ ἠθικὴ τῶν μαθητῶν διάπλασις καὶ τοῦτο μὲν ἡ ὡς οἶόν τε τελειότατη, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν νῦν καιρῶν, παρασκευὴ νέων μελλόντων νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὸ ἐμπόριον, τοῦτο δὲ ἡ παρασκευὴ νέων μελλόντων νὰ σπουδάσωσιν ἐπιστήμην.

Τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπιδιώκει ἡ σχολὴ διὰ τε τῶν ἄλλων παιδευτικῶν αὐτῆς μέσων καὶ διὰ τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων, ὅπερ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μετερρυθμίσθη οὐσιωδῶς.

Ἡ ὅλη σχολή, διαιρουμένη εἰς προγυμνάσιον καὶ γυμνάσιον, σύγκειται ἐξ ὀκτῶ ἐνιαυσίων τάξεων.

Τοῦ προγυμνασίου ἔχοντος δύο ἐνιαυσίους τάξεις, προσετέθη μία ἐτι τάξις εἰς τὸ γυμνάσιον, ὅπερ ἀποτελεῖται νῦν ἐξ ἐνιαυσίων τάξεων ἑξ.

Ἐν τῷ προγυμνασίῳ καὶ ταῖς τρισὶ κατωτέραις τοῦ γυμνασίου τάξεσι σπουδάζουσιν ἀπὸ κοινοῦ σύμπαντες οἱ τῆς σχολῆς μαθηταί. Ἐκάστη δὲ τῶν τριῶν ἀνωτέρων τοῦ γυμνασίου τάξεων διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, τὸ ἐμπορικὸν καὶ τὸ ἐπιστημονικόν· καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ σπουδάζουσιν οἱ μέλλοντες ἔμποροι, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ οἱ μέλλοντες ἐπιστήμονες.

Διὰ τῆς γενομένης μεταρρυθμίσεως τῆς σχολῆς οὐ μόνον οἱ μέλλοντες ἔμποροι θὰ ἀποκτώσι παιδείαν ἐγκύκλιόν τε καὶ εἰδικὴν ἐμπορικὴν πολὺ τελειότεραν ἢ πρότερον, ἀλλὰ καὶ οἱ μέλλοντες ἐπιστήμονες θέλουσι τυγχάνει τελειότερας γυμνασιακῆς παιδείας.

Οἱ λαμβάνοντες πτυχίον τοῦ ἐπιστημονικοῦ τμήματος τῆς σχολῆς ταύτης ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐγγράφωνται εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ ἐν Ἀθήναις πανεπιστημίου.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΔΙΔΑΧΘΗΣΟΜΕΝΩΝ

ΕΝ ΤΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ, ΣΧΟΛΗ, ΧΑΛΚΗΣ

κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1881—82.

Α'.

ΠΡΟΓΥΜΝΑΣΙΟΝ.

Προγυμνασίου τάξις πρώτη.

Θρησκευτικά. Διηγήματα ἐκ τῆς παλαιᾶς διαθήκης μεθ' ἑρμηνείας καὶ ἀπομνημονεύσεως ἀρμοδίων ῥητῶν τῆς ἀγίας γραφῆς. 2 **Γρ. Καρίλης.**

Νέα ἐλληνική. Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία πεζῶν τε καὶ ποιητῶν (μικρῶν ποιημάτων). Γραμματικῆς Γερᾶκη τὰ κυριώτατα. Τὰ στοιχειωδέστατα τῆς συντάξεως ἐν ἐφαρμογῇ. Ἐχθῆσεις ἰδεῶν προφορικαὶ καὶ γραπταί. Ὀρθογραφ. γυμνάσματα μετ' ἐφαρμογῆς τῆς γραμματικῆς. Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελλόμενα ποιημάτων. (5 ὥρας γρα-

Β.

ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ.

Γυμνασίου τάξις πρώτη.

Θρησκευτικά. Ἐρχὴ κατῆ-
 γησις μετ' ἐρμηνείας καὶ ἀπο-
 μνημονεύσεως ἀρμοδίων ῥητῶν
 τῆς ἁγίας γραφῆς. 2
 Ἀρχαία ἑλληνική. Ἑρμη-
 νεία συντόμων φράσεων. Αἰσώ-
 πειοὶ μῦθοι. Ξενοφῶντος Κύρου
 ἀνάβασις (5 ὥρας καθ' ἑβδο-
 μάδα). Γραμματικῆς τὸ τυ-
 πικὸν μέχρι τῶν εἰς -μι καὶ
 τὰ κυριώτατα ἐξ ὧν τῶν λοι-
 πῶν (2 ὥρας καθ' ἑβδομάδα).
 Θέματα (1 ὥραν καθ' ἑβδομ.).
 Συνθετικαὶ ἀσκήσεις (1 ὥραν
 καθ' ἑβδομ.). Ὀρθογραφικὰ γυ-
 μνάσματα (1 ὥραν καθ' ἑβδο-
 μάδα). Ἐφαρμογὴ τῆς γραμ-
 ματικῆς ἐν πάσαις ταῖς γρη-
 πταῖς ἐργασίαις. Τὰ κυριώτα-
 τα τῆς συντάξεως ἐν ἐφαρμογῇ.
 Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελία ἐκ-
 λεκτῶν ἀρχαίων χωρίων (καὶ
 ποιημάτων τῆς νέας ἑλλη-
 νικῆς). 10
 Γαλλικά. 6

Ὁρ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.
 Γρ. Ζιγαβηνός.
 Γρ. Καρίπης.
 Γρ. Καρίπης.
 Μ. Πάλλης.
 Μαρκίσης.
 Ὁ. Παπαθεοδώρου.

Μαθηματικά. Συνέχεια καὶ Ὁρ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.
 τέλος τῆς πρακτικῆς ἀριθμη-
 τικῆς. Ἀπὸ στόματος λογι-
 στικῆ. 3
 Γρ. Καρίπης

Γεωγραφία. Ἐπίδειξις καὶ
 περιγραφή τῆς σφαίρας τῆς
 γῆς. Εὐρώπη καὶ Ἀσία κατ'
 ἐξοχὴν τοπογραφικῶς, στατι-
 στικῶς καὶ ἔθνογραφικῶς. 2
 Ἰωάννης Ἀβράς.

Ἱστορία. Ἱστορία τῶν ἀνα-
 τολικῶν ἔθνων καὶ ἑλληνικῆ
 μέχρι τῶν μηδικῶν. (Διήγη-
 σις τῶν κυριωτάτων γεγονό-
 των ἄνευ παρατηρήσεων ἐκ
 τῆς πραγματικῆς ἱστοριογρα-
 φίας). 2
 Γρ. Καρίπης.

Φυσικά. Περιγραφικὴ ὀρυ-
 κτολογία μετὰ στοιχειῶν
 γνώσεων τῆς χημείας (τὴν α'
 ἐξαμηνίαν). Φυσικὴ γεωγραφία
 (τὴν β' ἐξαμηνίαν). 2
 Μ. Πάλλης.

Καλλιγραφία 3
 Ἰχθυογραφία 2
 Μαρκίσης.

Γυμνασίου τάξις δευτέρα.

Θρησκευτικά. Ἑρμηνεία τῆς
 καινῆς διαθήκης. 2
 Γρ. Ζιγαβηνός.
 Ἀρχαία ἑλληνική. Ξενο-
 φῶντος Κύρου ἀνάβασις καὶ

SISMANOGLIO

ἑλληνικά. Λυσίου ἐπιτάφιος (5 ὥρας καθ' ἑβδομάδα). Γραμματικῆς ἐπανάληψις, συνέχεια καὶ τέλος (2 ὥρας καθ' ἑβδομάδα). Ὀρθογραφικὰ γυμνάσματα (1 ὥραν καθ' ἑβδομ.). Θέματα (1 ὥραν καθ' ἑβδομ.). Συνθετικαὶ ἀσκῆσεις (1 ὥραν καθ' ἑβδομ.). Ἐφαρμογὴ τῆς γραμματικῆς κατὰ τὰς γραπτὰς ἐργασίας. Τὰ κυριώτατα τῆς συντάξεως ἐν ἐφαρμογῇ. Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν ἀρχαίων χωρίων (καὶ ποιημάτων τῆς νέας ἑλληνικῆς) 10

Θ. Παπαθεοδώρου.
Γαλλικά 6

Μαθηματικά. Ἐπανάληψις τῆς πρακτικῆς ἀριθμητικῆς μετὰ πολλῶν προβλημάτων. Πρακτικὴ γεωμετρία 3

Γ. Λιανόπουλος.
Γεωγραφία. Ἐπίδειξις καὶ περιγραφή τῆς σφαίρας τῆς γῆς. Ἀφρικῆ, Ἀμερικῆ, Ὀκεανία κατ' ἐξοχὴν τοπογραφικῶς, στατιστικῶς καὶ ἔθνογραφικῶς 2

Ἰωάννης Ἀβράς.
Ἱστορία. Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῶν μηδικῶν μέχρι τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς

τοὺς Ῥωμαίους (καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ γυμνασίου) 2

Γρ. Καρίπης.
Φυσικά. Σωματολογία τοῦ ἀνθρώπου ἀνατομικὴ καὶ φυσιολογικὴ (κατὰ τὴν α' ἐξαμηνίαν). Συστηματικὴ ζωολογία (κατὰ τὴν β' ἐξαμηνίαν). 2

Μ. Ῥάλλης.
Στοιχειώδης κοσμογραφία 1

Γ. Λιανόπουλος.
Καλλιγραφία 3

Μαρκέζης.
Ἰχθυογραφία 2

33

Γυμνασίου τάξις τρίτη.

Θρησκευτικά. Χριστιανικὴ ἠθικὴ (μετ' ἀναδρομῆς εἰς τὴν καινὴν διαθήκην) 2

Γρ. Ζιγαβινός.
Ἀρχαία ἐλληνικὴ. Ἴσοκράτους πανηγυρικός. Πλουτάρχου Ἀριστείδης. Ἀνάγνωσις ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος (4 ὥρας καθ' ἑβδομ.). Ὀρθογραφικὰ γυμνάσματα (2 ὥρας καθ' ἑβδομάδα). Θέματα (1 ὥραν καθ' ἑβδομάδα). Συνθετικαὶ ἀσκῆσεις (1 ὥραν καθ' ἑβδομάδα). Ἐφαρμογὴ τῆς γραμματικῆς κατὰ τὰς γραπτὰς ἐργασίας. Συστηματικὴ

Καθηγηται και διδάσκαλοι.

διδασκαλία τῶν κυριωτάτων (2 ὥρας καθ' ἑβδομάδα). Ἀπό στόματος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν ἀρχαίων χωρίων (καί ποιημάτων τῆς νέας ἑλληνικῆς)..... 10

Συνόδης Παπαδημητρίου.

Γαλλικά..... 6

Τουρκικά..... 3

Κλ. Χαραλαμπίδης.

Μαθηματικά. Θεωρητικὴ ἀριθμητικὴ..... 3

Γ. Λιανόπουλος.

Γεωγραφία. Εὐρώπη κατ' ἐξοχὴν πολιτικῶς καὶ ἔθνογραφικῶς μετὰ παρατηρήσεων περὶ τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς συγκοινωνίας κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν. Τὰ κυριώτατα τῶν ἄλλων ἡπείρων ἐν συγκρίσει πρὸς ἀλλήλας τε καὶ πρὸς τὴν Εὐρώπην μετὰ παρατηρήσεων περὶ τῶν πολιτευμάτων, τῆς βιομηχανίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς συγκοινωνίας..... 2

Ἰωάννης Ἀδράς.

Ἱστορία. Ῥωμαϊκὴ ἱστορία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς καταλύσεως τοῦ δυτικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους..... 2

Ἰ. Ἀσπριώτης.

Φυσικά. Περιγραφικὴ ἀνατομία καὶ φυσιολογία τῶν φυτῶν (τὴν α' ἐξαμηνίαν). Συστημα-

Καθηγηται και διδάσκαλοι.

τικὴ βοτανικὴ (τὴν β' ἐξαμηνίαν)..... 3

Μ. Πάλλης.

Καλλιγραφία..... 3

Ἰχθυογραφία..... 2

Μαρκέζης.

36

Γυμνασίου τάξις τετάρτη.

Τμήμα ἐπιστημονικόν.

Καθηγηται και διδάσκαλοι.

Θρησκευτικά. Σύνοψις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας... 2

Γρ. Ζιγάδηνός.

Ἀρχαία ἐλληνικὴ. Θουκυδίδου πεντηκονταετηρίς. Δημοσθένους οἱ τρεῖς ὀλυμπιακοί. Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας Α (4 ὥρας καθ' ἑβδομάδα). Συστηματικὴ διδασκαλία τοῦ συντακτικοῦ συνέχεια καὶ τέλος (2 ὥρας καθ' ἑβδομάδα). Ὁρθογραφικὰ γυμνάσματα (1 ὥραν καθ' ἑβδομάδα). Θέματα (1 ὥραν καθ' ἑβδομάδα). Συνθετικαὶ ἀσκήσεις (1 ὥραν καθ' ἑβδομ.). Ἐν ταῖς γραπταῖς ἐργασίαις ἐφαρμογὴ τῆς γραμματικῆς. Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν ἀρχαίων χωρίων... 9

Ἄλ. Δημητράπουλος.

Λατινικά. Ἐξήγησις φράσεων λατινικῶν. Κορνηλίου Νέ-

πρωτος Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀρι-^{Ωρ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.}
 στείδης. *Καίσαρος* περί γαλα-
 τικοῦ πολέμου βιβλίον I. (3
 ὥρας καθ' ἑβδομάδα). Γραμ-
 ματικῆς τὸ τυπικὸν μετὰ τῶν
 κυριωτάτων τῆς παραγωγῆς
 καὶ συνθέσεως. Τὰ κυριώτατα
 τοῦ συντακτικοῦ. Θέματα.
 Ἀποστήθιςις φράσεων (3 ὥρας
 καθ' ἑβδομάδα) 6 **Θ. Παπαθεοδώρου.**

Γαλλικά. 6
Ἱστορία. Ἱστορία τοῦ με-
 σαιῶνος, διεξοδικώτερον διδα-
 σκομένης τῆς βυζαντινῆς. 2 **Ἰ. Ἀσπριώτης.**
Φυσικά. Ὄρυκτολογία (τὴν
 α' ἑξαμηνίαν). Γεωλογία (τὴν
 β' ἑξαμηνίαν) 2 **Μ. Πάλλης.**
Μαθηματικά. Ἐπιπεδομε-
 τρία καὶ στερεομετρία. 3 **Γ. Λιανόπουλος.**
 30

Γυμνασίου τάξις τετάρτη.

Τμήμα ἐμπορικῶν.

Ἀρχαία ἑλληνική. ^{Ωρ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.}
 δίδου πεντηκονταετηρίς. Δη-
 μοσθένους σὶ τρεῖς ἔλυνθιακοί.
 Ὀμήρου Ὀδυσσεύς Α. (4 ὥρας
 καθ' ἑβδομ.). Συστηματικῆς

διδασκαλίας τοῦ συντακτικοῦ ^{Ωρ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.}
 συνέχεια καὶ τέλος (2 ὥρ. καθ'
 ἑβδομ.). Ὀρθογραφικὰ γυμνά-
 σματα (1 ὥρ. καθ' ἑβδομάδα).
 Συνθετικαὶ ἀσκήσεις (1 ὥραν
 καθ' ἑβδομ.). Θέματα (1 ὥραν
 καθ' ἑβδομ.). Ἐν ταῖς γραπταῖς
 ἐργασίαις ἐφαρμογὴ τῆς γραμ-
 ματικῆς. Ἀπὸ στόματος ἀ-
 παγγελία ἐκλεκτῶν ἀρχαίων
 χωρίων. 9 **Ἀλ. Δημητρόπουλος.**

Γαλλικά. 6
Τουρκικά. 5 **Κλ. Χαραλαμπίδης.**
Ἱστορία. Ἱστορία τοῦ με-
 σαιῶνος, διεξοδικώτερον διδα-
 σκομένης τῆς βυζαντινῆς. 2 **Ἰ. Ἀσπριώτης.**
Φυσικά. Ὄρυκτολογία (τὴν
 α' ἑξαμηνίαν). Γεωλογία (τὴν
 β' ἑξαμηνίαν) 2 **Μ. Πάλλης.**

Μαθηματικά. Τὰ στοιχειώ-
 δέστατα τῆς ἐπιπεδομετρίας
 καὶ στερεομετρίας πρὸς κατα-
 μέτρησιν ἐπιφανειῶν καὶ στε-
 रेῶν σωμάτων καὶ στοιχειώδεις
 τινὲς γνώσεις τῆς ἀλγέβρας
 πρὸς χρῆσιν τῶν λογαρίθμων. 4 **Γ. Λιανόπουλος.**

Ἐμπορικά. Ἐμπορικὴ ἀριθμητικὴ. Ἀπὸ στόματος λογιστικὴ. Συντετμημένη ταχεῖα λογιστικὴ.
 Διπλογραφία. Θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ μετὰ πασῶν τῶν βοηθητικῶν αὐτῆ γνώσεων. . .
 Ἐμπορευματολογία. Ἐμπορεύματα ἐκ τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, φυσικὰ τε καὶ ἐξείργασμένα, μετὰ παρατηρήσεων ἐκ τῆς ἐμπορικῆς γεωγραφίας. . .
 Εἰσαγωγή εἰς τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον.

Ἐμπ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.
 (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

33

Γυμνασίου τάξις πέμπτη.

Τμῆμα ἐπιστημονικόν.

Ἀρχαία ἐλληνικὴ. Θουκυδίδου προοίμιον καὶ δημηγορίαι. Ἀνάγνωσις Ἡροδότου καὶ τῆς Πλάτωνος ἀπολογίας Σωκράτους. Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας Ζ καὶ Ἰλιάδος Α. (6 ὥρας καθ' ἑβδομ.). Ὄρθογραφικὰ γυμνάσματα (1 ὥραν καθ' ἑβδομ.). Συνθετικαὶ ἀσκήσεις (1 ὥραν καθ' ἑβδομ.). Θέματα (1 ὥραν καθ' ἑβδομ.). Ἐφαρμογὴ τῆς

Ἐμπ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.
 (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

γραμματικῆς ἐν ταῖς γραπταῖς ἐργασίαις. Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν ἀρχαίων χωρίων πεζῶν τε καὶ ποιητικῶν. 9

Ἐμπ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.
 (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

Λατινικά. Σαλλουστίου συνωμοσία τοῦ Κατιλίνα. Ὀβιδίου μεταμορφώσεων βιβλ. VII. (3 ὥρας καθ' ἑβδομ.). Γραμματικῆς συνέχεια καὶ τέλος. Συντακτικοῦ συνέχεια καὶ τέλος (2 ὥρας καθ' ἑβδομάδα). Θέματα (1 ὥραν καθ' ἑβδομ.). Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν χωρίων πεζῶν τε καὶ ποιητικῶν. 6

Ἐμπ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.
 (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

Γαλλικά. 3

Ἐμπ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.

Γερμανικά. 5
 Ἱστορία. Ἱστορία νέα μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, μάλιστα δὲ τῆς Γερμανίας, Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας (μετὰ παρατηρήσεων ἐκ τῆς πραγματικῆς ἱστοριογραφίας). 2

Ἐμπ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.
 (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

Φυσικά. Πειραματικὴ φυσικὴ. Βαρύτης, ὑδροστατικὴ, ἀεροστατικὴ, μαγνητισμός, ἠλεκτρισμός, ἠλεκτρομαγνητισμός. 3

Ἐμπ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.
 (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

Μαθηματικά. Ἀλγεβρα. . . 3

Ἐμπ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.

Ψυχολογία εμπειρική... 2
 33

Γυμνασίου τάξις πέμπτη.

Τμήμα εμπορικό.

Ἀρχαία ἑλληνική. Θουκυ-
 δίδου προοίμιον καὶ δημηγο-
 ρίαι. Ἀνάγνωσις Ἡροδότου καὶ
 τῆς Πλάτωνος ἀπολογίας Σω-
 κράτους. Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας
 Ζ καὶ Ἰλιάδος Α (6 ὥρας καθ'
 ἑβδομάδα). Ὄρθογραφικὰ γυ-
 μνάσματα (1 ὥραν καθ' ἑβδο-
 μάδα). Θέματα (1 ὥραν καθ'
 ἑβδομάδα). Συνθετικαὶ ἀσκή-
 σεις (1 ὥραν καθ' ἑβδομάδα).
 Ἐφαρμογὴ τῆς γραμματικῆς
 ἐν ταῖς γραπταῖς ἐργασίαις.
 Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελία ἐκ-
 λεκτῶν ἀρχαίων χωρίων πεζῶν
 τε καὶ ποιητῶν... 9
 Γαλλικά... 5
 Τουρκικά... 5
 Ἱστορία. Ἱστορία νέα μέχρι
 τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, μάλι-
 στα δὲ τῆς Γερμανίας, Ἀγ-
 γλίας καὶ Γαλλίας (μετὰ πα-
 ρατηρήσεων ἐκ τῆς πραγματι-
 κῆς ἱστοριογραφίας)... 2

ᾤρ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.

ᾤρ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.

Ἰ. Ἀσπριώτης.

κλ. Χαραλαμπίδης.

Ἰ. Ἀσπριώτης.

Φυσικά. Πειραματικὴ φυσι-
 κή. Βαρύτης, ὑδροστατικῆ,
 ἀεροστατικῆ, μαγνητισμός, ἡ-
 λεκτρισμός, ἠλεκτρομαγνητι-
 σμός... 3

Ἐμπορικά. Ἐμπορικὴ ἀριθ-
 μητικὴ. Λογιστικὴ ἀγορῶν καὶ
 πωλήσεων, τόκων καὶ ἐπιτο-
 κίων, ὑφαιρέσεως καὶ ξένων
 συναλλαγμάτων καὶ τρεχόντων
 λογαριασμῶν. Ὑπολογισμοὶ
 χρεωγράφων καὶ effets publics.
 Νομίματα, μέτρα καὶ στα-
 θμὰ τῶν διαφόρων κρατῶν.

Διπλογραφία. Συνέχεια καὶ
 πλήρης διεξαγωγὴ τῶν βιβλίων
 δι' ἐμπορικὰς ἐργασίας μικρῶν
 τε καὶ μεγάλων ποσοτήτων.

Ἐμπορευματολογία. Ἐμ-
 πορεύματα ἐκ τοῦ φυτικῆς βα-
 σιλείου, φυσικὰ τε καὶ ἐξείργα-
 σμένα, μετὰ παρατηρήσεων ἐκ
 τῆς ἐμπορικῆς γεωγραφίας...

Στοιχεῖα ἐμπορικοῦ καὶ ναυ-
 τικοῦ δικαίου... 8

Ἐμπορικὴ ἱστορία. Ἱστορία
 τοῦ ἐμπορίου τῶν Φοινίκων,
 τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ
 τῶν Ῥωμαίων... 2

ᾤρ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.

Μ. Πάλλης

A. Spitzer.

A. Spitzer.

Γυμνασίου τάξις ἕκτη.

Τμήμα ἐπιστημονικόν.

Ἀρχαία ἑλληνική. Ἀνά-
γνωσις Πλάτωνος Πρωταγόρου.
Ἄουτου Ἰλιάδος Β καὶ Χ. Σο-
φοκλέους Οιδίππου τύραννος (7
ᾠρας καθ' ἑβδομάδα). Συνθε-
τικαὶ ἀσκήσεις (1 ᾠραν καθ'
ἑβδομάδα). Θέματα (1 ᾠραν
καθ' ἑβδομάδα). Ἀπὸ στόμα-
τος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν ἀρ-
χαίων χωρίων πεζῶν τε καὶ
ποιητικῶν..... 9

Λατινικά. Κικέρωνος κατι-
λιναϊκοὶ I καὶ IV. Βεργιλίου
Αἰνεΐδος βιβλ. I. Ὀρατίου ᾠ-
δαὶ κατ' ἐκλογὴν (3 ᾠρας καθ'
ἑβδομάδα). Λιβίου ἀνάγνωσις
(1 ᾠραν καθ' ἑβδομάδα). Θέ-
ματα μετ' ἐπαναλήψεως τῆς
γραμματικῆς καὶ τοῦ συντα-
κτικοῦ ἐν ἐφαρμογῇ (2 ᾠρας
καθ' ἑβδομάδα)..... 6

Γαλλικά..... 3

Γερμανικά..... 5

Ἱστορία. Ἑλληνικὴ ἱστορία
ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς
χρόνων κατὰ τὴν πραγματικὴν
μέθοδον τῆς ἱστοριογραφίας

Ἐπιμ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.
Ἄουτου Ἰλιάδος Β καὶ Χ. Σοφοκλέους Οιδίππου τύραννος (7 ᾠρας καθ' ἑβδομάδα). Συνθετικαὶ ἀσκήσεις (1 ᾠραν καθ' ἑβδομάδα). Θέματα (1 ᾠραν καθ' ἑβδομάδα). Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν ἀρχαίων χωρίων πεζῶν τε καὶ ποιητικῶν..... 9
Ἄουτου Ἰλιάδος Β καὶ Χ. Σοφοκλέους Οιδίππου τύραννος (5 ᾠρ. καθ' ἑβδομ.). Συνθετικαὶ ἀσκήσεις (1 ᾠραν καθ' ἑβδομ.). Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν ἀρχαίων χωρίων πεζῶν τε καὶ ποιητικῶν..... 6
Ἄουτου Ἰλιάδος Β καὶ Χ. Σοφοκλέους Οιδίππου τύραννος (5 ᾠρ. καθ' ἑβδομ.). Συνθετικαὶ ἀσκήσεις (1 ᾠραν καθ' ἑβδομ.). Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν ἀρχαίων χωρίων πεζῶν τε καὶ ποιητικῶν..... 6

μετὰ χαρακτηρισμοῦ τῶν κυ-
ριωτάτων ἐποχῶν καὶ συγκρί-
σεως πρὸς τὴν ῥωμαϊκὴν καὶ
καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἐθνῶν. 2

Φυσικά. Χημεία ἀνόργανος.
Πειραματικὴ φυσικὴ. Ἀκου-
στικὴ, ὀπτικὴ, θερμότης (3
ᾠρας καθ' ἑβδομάδα)..... 3

Στοιχειώδης ἀστρονομία (1
ᾠραν καθ' ἑβδομάδα)..... 1

Μαθηματικά. Εὐθύγραμμος
τριγωνομετρία..... 2

Φιλοσοφικά. Λογικὴ κα-
θάρα..... 2

Συνόδης Παπαδημητρίου. 33

Γυμνασίου τάξις ἕκτη

Τμήμα ἐμπορικόν.

Ἀρχαία ἑλληνική. Ὀμήρου
Ἰλιάδος Β καὶ Χ. Σοφοκλέους
Οιδίππου τύραννος. (5 ᾠρ. καθ'
ἑβδομ.). Συνθετικαὶ ἀσκήσεις
(1 ᾠραν καθ' ἑβδομ.). Ἀπὸ στό-
ματος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν ἀρ-
χαίων χωρίων πεζῶν τε καὶ
ποιητικῶν..... 6

Γαλλικά..... 3

Τουρκικά..... 5

Ἱστορία. Ἑλληνικὴ ἱστορία
ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς

Ἐπιμ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.
Ἄουτου Ἰλιάδος Β καὶ Χ. Σοφοκλέους Οιδίππου τύραννος (5 ᾠρ. καθ' ἑβδομ.). Συνθετικαὶ ἀσκήσεις (1 ᾠραν καθ' ἑβδομ.). Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν ἀρχαίων χωρίων πεζῶν τε καὶ ποιητικῶν..... 6
Ἄουτου Ἰλιάδος Β καὶ Χ. Σοφοκλέους Οιδίππου τύραννος (5 ᾠρ. καθ' ἑβδομ.). Συνθετικαὶ ἀσκήσεις (1 ᾠραν καθ' ἑβδομ.). Ἀπὸ στόματος ἀπαγγελία ἐκλεκτῶν ἀρχαίων χωρίων πεζῶν τε καὶ ποιητικῶν..... 6

χρόνων κατὰ τὴν πραγματικὴν μέθοδον τῆς ιστοριογραφίας μετὰ χαρακτηρισμοῦ τῶν κυριωτάτων ἐποχῶν καὶ συγκρίσεως πρὸς τὴν βωμικήν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

Ἐμπορικά. Ἐμπορικὴ ἀριθμητικὴ. Ὑπολογισμοὶ τραπεζικῶν καὶ οἰκονομολογικῶν ἐπιχειρήσεων (calculs de banque, opérations financières).

Διπλογραφία. Διπλογραφία βιομηχανικῶν ἐργασιῶν, τραπεζῶν, γεωργικῶν ἐταιριῶν καὶ σιδηροδρόμων.

Πρότυπον ἔμπορικῶν γραφείων. (Γαλλιστί: comptoir pratique. Γερμανιστί: Mustercomptoir). Ἴδε σημείωσιν.

Ἐμπορευματολογία. Ἐμπορεύματα ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν ὀρυκτῶν, φυσικὰ τε καὶ ἐξεργασμένα, μετὰ παρατηρήσεων ἐκ τῆς ἔμπορικῆς γεωγραφίας.

Τελωνειακῆς νομοθεσίας τὰ στοιχειωδέστατα.

Ἱστορία τοῦ ἔμπορίου. Ἱστορία τοῦ ἔμπορίου ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἱστορία τῶν ἔμπορικῶν κρίσεων.

Ἐμπ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι. 2 νῦν. **1. Ἀσπριώτης.**

A. Spitzer.

A. Spitzer.

Φυσικά. Χημεία ἀνόργανος (2 ὥρ καθ' ἑβδομ.). **Ὄργανικὴ χημεία** ἐφηρμοσμένη εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν (τὴν ἀ. ἑξαμηνίαν) καὶ **τεχνολογικὴ χημεία** καὶ **μηχανικὴ τεχνολογία** (τὴν β. ἑξαμηνίαν). (2 ὥρ. καθ' ἑβδομ.). — **Πειραματικὴ φυσικὴ.** Ἀκουστικὴ, ὀπτικὴ, θερμότης (1 ὥρ. καθ' ἑβδομάδα).

Ἐμπ. Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.

5 **M. Πάλλης.**

ΣΗΜ. 1. Πρότυπον ἔμπορικῶν γραφείων, **comptoir pratique, Mustercomptoir.** Ἐν τῇ δευτέρᾳ ἑξαμηνίᾳ διαιρεῖται τὸ σύνολον τῶν μαθητῶν τῆς ἔκτης τάξεως τοῦ ἔμπορικοῦ τμήματος εἰς τέσσαρα τμήματα, ὧν ἕκαστον ἀντιπροσωπεύει ἓνα ἔμπορικὸν οἶκον, ὅστις ὑποτίθεται ὑπάρχων ἐν διαφόρῳ χώρῳ ἢ οἱ ἄλλοι, καὶ οἱ τέσσαρες δὲ οὔτοι ἔμπορικοὶ οἶκοι ποιῶσι μετ' ἀλλήλων ἐργασίας ἔμπορικῆς (φανταστῆς) πρὸς πρακτικὴν τῶν μαθητῶν ἐξέσκησιν.

ΣΗΜ. 2. Ἡ τῶν ἔμπορικῶν μαθημάτων διδασκαλία γίνεται γαλλιστί καὶ ἐν ταῖς τρισὶ τάξεσι.

Προσθήκη. Καλλιγραφία τρεῖς ὥρας καθ' ἑβδομάδα διὰ τοὺς θεομένους τῶν μαθητῶν τῶν τριῶν τάξεων τοῦ ἔμπορικοῦ τμήματος.

Πάντα τὰ ἐν τῷ ἔνῳ προγράμματι μαθήματα εἶναι ὑποχρεωτικά, καθ' ἑς τάξεις καὶ καθ' ἑν σειράν ὀρίζονται ἐν αὐτῷ.

Ἐποχρωτικὰ μαθήματα εἶναι προσέτι ἡ ᾠδικὴ καὶ ἡ γυμναστικὴ. Ἀπαλλάττονται δὲ αὐτῶν μόνον οἱ βεβαιούντες δι' ἀποδείξεως ἐπιστήμονος ἰατροῦ ὅτι ἡ υγία των δὲν τοῖς ἐπιτρέπει ν' ἀκολουθήσῃ τὰ μαθήματα ταῦτα.

Ἡδρικὴν μὲν θὰ διδάσκηται ἐκάστη τάξις δύο ὥρας καθ' ἑβδομάδα, γυμναστικὴν δὲ αἱ μὲν δύο μικρότεραι ἡλικίας δύο ὥρας καθ' ἑβδομάδα, αἱ δὲ δύο μεγαλύτεραι τρεῖς ὥρας.

Τῆς ἠδρικῆς θέλει προσληθῆ ὀκίμος Γερμανὸς διδάσκαλος, γινώσκων τὴν γαλλικὴν, τὴν δὲ γυμναστικὴν θέλει διδάξει ὁ κ. Ἡρ. Στάγκλης.

Ὁ Γερμανὸς μουσικοδιδάσκαλος θέλει διδάσκει τοὺς βουλομένους τῶν μαθητῶν ἐπὶ μισθῷ ἡμισείας λίρας κατὰ μῆνα καὶ τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει καὶ διδάσκαλος τοῦ τετραχόρδου καὶ τῆς κιθάρας πρὸς διδασκαλίαν τῶν βουλομένων.

Εἰς τῶν καθηγητῶν τῆς γαλλικῆς καὶ εἰς τῶν παιδαγωγῶν, γινώσκων καλῶς τὴν γαλλικὴν, θέλουσι συνδιαλέγεσθαι μετὰ τῶν μαθητῶν γαλλιστὶ ἐν ὧραις τεταγμέναις.

Ἀπὸ τῶν τουρκικῶν τῆς Γ' τοῦ γυμνασίου τάξεως ἀπαλλάττονται οἱ μαθηταὶ ἐκεῖνοι, ὧν οἱ κηδεμόνες δηλώσωσι τῇ διευθυνσίᾳ ἐγγράφως ὅτι, ὅταν προβιβασθῶσιν εἰς τὴν Δ' τοῦ γυμνασίου τάξιν, θέλουσι καταταχθῆ εἰς τὸ ἐπιστημανικὸν τμήμα.

Ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα εἶναι προαιρετικὴ, διδασκόμενη ἐν τῇ Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τοῦ γυμνασίου τάξει ἀνὰ τέσσαρας ὥρας καθ' ἑβδομάδα. Τὴν ἀγγλικὴν θέλει διδάξει ὁ κ. Ἀλέξανδρος Παπαδάκης.

Διὰ μὲν τοὺς μέλλοντας ἐμπόρους ἢ σπουδῇ τῆς γερμανικῆς γλώσσης εἶναι προαιρετικὴ ἐν τῇ Ε' καὶ ΣΤ' τάξει τοῦ γυμνασίου, διὰ δὲ τοὺς μέλλοντας ἐπιστήμονας ἢ σπουδῇ τῆς τουρκικῆς γλώσσης εἶναι προαιρετικὴ ἐν τῇ Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τοῦ γυμνασίου τάξει.

Μόνον μίαν τῶν προαιρετικῶν γλωσσῶν ἐπιτρέπεται τοῖς μαθηταῖς νὰ σπουδάζωσιν.

Οἱ θέλοντες νὰ σπουδάζωσι μίαν τῶν προαιρετικῶν γλωσσῶν ὀφείλουσι α') νὰ ἔχωσιν εἰς μὲν τὸ ἡμισυ τῶν ὑποχρεωτικῶν μαθημάτων τὸν βαθμὸν καλῶς, εἰς δὲ τὸ ἄλλο ἡμισυ τὸν βαθμὸν λίαν καλῶς· β') νὰ προσαγάγωσι τῷ διευθυντῇ τῆς σχολῆς ἔγγραφον περὶ τούτου αἴτησιν τοῦ κηδεμόνος αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Οἱ μαθηταὶ οἱ πρῶτον προσερχόμενοι εἰς τὴν σχολὴν ὀφείλουσι νὰ φέρωσιν ἀποδεικτικὸν τῶν προτέρων αὐτῶν σπουδῶν, εἴτε ἐν ἄλλῃ σχολῇ ἐσπούδασαν εἴτε κατ' οἶκον, καὶ τῆς χρηστότητος τῶν ἠθῶν αὐτῶν.

Ὅφειλουσι προσέτι νὰ φέρωσιν ἀποδεικτικὸν ὅτι πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων τῶν ἐτῶν ἐνεκεντρίσθησαν. Ἄλλως ἐμβολιάζονται ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ τῆς σχολῆς, πληρώνοντες ἓνα ἀργυρῶν μετζίτιέ.

Ἐτι δὲ ὀφείλουσι νὰ φέρωσι τῷ διευθυντῇ τῆς σχολῆς ἀποδεικτικὸν ὅτι ἐπλήρωσαν τὰ τροφεῖα καὶ λοιπὰ δικαιώματα, ὅσα κατὰ τοὺς νόμους τῆς σχολῆς ὑποχρεοῦνται νὰ πληρῶνωσι πρὸ τῆς εἰς αὐτὴν εἰσόδου.

Μαθηταὶ πρὸς ἐγγραφὴν εἰς τὴν σχολὴν γίνονται δεκτοὶ ἀπὸ τοῦ ἐνάτου τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἔτους.

Οἱ πρῶτον προσερχόμενοι εἰς τὴν σχολὴν ὑποβάλλονται εἰς ἐξετάσεις καὶ κατατάσσονται εἰς τὴν προσήκουσαν τάξιν.

Οἱ θέλοντες νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν πρῶτην τοῦ γυμνασίου τάξιν ὀφείλουσι νὰ γνωρίζωσιν ἐλευθέραν ἀνάγνωσιν, γραφὴν, τοὺς κυριωτάτους τύπους τῶν ὀνομάτων, τῶν ἀντω-

νυμιῶν καὶ τῶν βαρυτόνων τῆς καθαρουούσης νέας ἑλληνικῆς καὶ τὰς τέσσαρας πράξεις τῶν ἀκεραίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἡ εἰς τὴν σχολὴν εἴσοδος ἄρχεται ἀπὸ τῆς 20ης Αὐγούστου, κατὰ δὲ τὴν 31ην πάντες οἱ μαθηταὶ ὀφείλουσι νὰ ὦσι παρόντες, τῶν μαθημάτων ἀρχομένων τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου.

Ἐορτάσιμοι ἡμέραι εἶναι ἡ 26 Ὀκτωβρίου, ἡ 8 Νοεμβρίου, ἡ 6 Δεκεμβρίου, τὸ δωδεκάημερον, ἡ 30 Ἰανουαρίου, ἡ μεγάλη καὶ διακαινήσιμος ἑβδομάς, ἡ 25 Μαρτίου, ἡ 23 Ἀπριλίου καὶ ἡ 21 Μαΐου. Τὸ δωδεκάημερον καὶ τὴν μεγάλην καὶ διακαινήσιμον ἑβδομάδα οἱ μαθηταὶ ἀπέρχονται οἴκαδε πλὴν ἐκείνων, ὅσοι ἔνεκα ἀπειθείας, ἀταξίας καὶ λοιπῶν πταισμάτων κρατοῦνται ἐπὶ τιμωρίᾳ ὑπὸ τῆς διευθύνσεως. Οἴκαδε ἀπέρχονται οἱ μαθηταὶ καὶ κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς.

Πρὸ τῶν διακοπῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα ἀποστέλλονται τοῖς γονεῦσιν ἢ κηδεμόσιν ἑλεγχοὶ τῆς διαγωγῆς καὶ προόδου τῶν μαθητῶν.

Τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου γίνονται γραπταὶ ἐξετάσεις καὶ δίδονται τοῖς μαθηταῖς ἐνδεικτικὰ.

Αἱ ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις ἀρχομέναι τῇ προτελευταίᾳ Κυριακῇ τοῦ Ἰουνίου διαρκοῦσι μίαν ἑβδομάδα.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων οἱ μαθηταὶ λαμβάνουσι ἐνδεικτικὰ, ἐν οἷς ὀρίζεται ἂν προβιβάζονται ἢ μένουσι ἐν τῇ αὐτῇ τάξει ἢ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετασθῶσι πάλιν τὸν Σεπτέμβριον.

Κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς ἐπιβάλλεται ἀνεξαιρέτως πᾶσι

τοῖς μαθηταῖς ὀρισμένη μελέτη ἑλληνικῶν, ἡ δὲ ἐξέλεξις αὐτῆς γίνεται ἅμα τῇ ἐπανόδῳ αὐτῶν εἰς τὴν σχολὴν.

Οἱ ὑπότροφοι διορίζονται ὑπὸ ἐνιαύσιον δοκιμασίαν, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἀποβάλλονται, ἂν φανῶσιν ἀνάξιοι τῆς ὑποτροφίας. Οἱ δὲ μετὰ τὸ ἔτος τῆς δοκιμασίας ἐν τῇ σχολῇ παραμείναντες ὀφείλουσι νὰ διατελῶσι παρέχοντες ἑαυτοὺς χρηστοὺς τὸ ἦθος καὶ ἐπιμελεῖς, ἄλλως ἀποβάλλονται ἐκ τῆς σχολῆς.

Ἐπίσης ἀποβάλλεται ἐκ τῆς σχολῆς πᾶς μαθητὴς ἀπειθῆς καὶ ἀδιόρθωτος ἢ ἄλλως ἔνεκα τῆς διαγωγῆς του ἐπιβλαβῆς εἰς τὴν σχολὴν.

Ἡ ἀπὸ τῆς κλίνης ἔγερσις γίνεται ἀπὸ μὲν τῆς 1ης Σεπτεμβρίου μέχρι τοῦ τέλους Φεβρουαρίου τῇ 5¹/₂ π. μ., ἀπὸ δὲ τῆς 1ης Μαρτίου μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους τῇ 5ῃ π. μ. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἐγέρσεως ἄρχεται ἡ μελέτη διαρκοῦσα μέχρι τῆς 7¹/₂ π. μ., ὅτε παρατίθεται τὸ πρόγευμα. Τὰ μαθήματα ἄρχονται τῇ 8ῃ ὥρᾳ π. μ. καὶ διαρκοῦσι (παρεμπιπτόντων διαλειμμάτων δεκαλέπτων ἀνὰ πᾶσαν ὥραν) μέχρι τῆς 12ης, ὅποτε παρατίθεται τὸ γεῦμα καὶ γίνεται μέχρι τῆς 1³/₄ διάχυσις. Μετὰ μεσημβρίαν δὲ τὰ μαθήματα ἄρχονται ἀπὸ τῆς 2 ὥρας καὶ λήγουσι τῇ 4ῃ, ἀπὸ δὲ τῆς 1ης Μαρτίου μέχρι τοῦ τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἀπὸ τῆς 3ης μέχρι τῆς 5ης. Εἴτα ἐπέρχεται διάχυσις ἢ τὸ μάθημα τῆς γυμναστικῆς ἐπὶ μίαν ὥραν καὶ μετ' αὐτὴν ἡ μελέτη διαρκοῦσα μέχρι τῆς 7¹/₂, ὅτε παρατίθεται τὸ δεῖπνον. Μετὰ τοῦτο ἔπεται διάχυσις μέχρι τῆς 9ης, ὅτε οἱ μικρότεροι τὴν ἡλικίαν μαθηταὶ κατακλίνονται, τῶν πρεσβυτέρων μελετώντων μέχρι τῆς 10ης. Ἀπὸ τῆς 1ης Ἀπριλίου μέχρι τοῦ τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους δὲν γίνεται μελέτη μετὰ τὴν 9ην μ. μ.

Ἐάν ἀπό τῆς 8—12 καὶ ἀπό τῆς 2—4 ἢ τῆς 3—5 παρεμπίπτωσιν ὄραι κεναὶ μαθημάτων, οἱ μαθηταὶ διατρέβουσιν ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ μελετῶντες.

Εἰς οὐδένα τῶν μαθητῶν ἐπιτρέπεται ἢ ἐκ τῆς σχολῆς ἐξόδος εἴτε εἰς τὸ χωρίον εἴτε ἄλλοσέ ποι ἄνευ γραπτῆς ἀδείας τῆς ἐφορείας.

Οἱ γονεῖς ἢ κηδεμόνες ἢ οἱ ἐπὶ τούτῳ ἀποστελλόμενοι ἀντιπρόσωποι αὐτῶν δύνανται νὰ ἐπισκέπτωνται ἀδείχ τοῦ διευθυντοῦ τοὺς υἱοὺς ἢ προστατευομένους αὐτῶν κατὰ τὰς ὥρας τῆς διαχύσεως ἢ κατὰ τὰς ἐορτάς, ἐπ' οὐδεμιᾷ δὲ προφάσει κατὰ τὰς ὥρας τῶν μαθημάτων.

Τοὺς μαθητὰς πασῶν τῶν ἡλικιῶν ἐποπτεύουσιν ἐξ παιδαγωγοὶ κατὰ τὰς ὥρας τῆς μελέτης καὶ τῶν διαχύσεων καὶ τοῦ φαγητοῦ. Κοιμῶνται δὲ οἱ παιδαγωγοὶ ἐν τοῖς αὐτοῖς κοιτῶσιν, ἐν οἷς καὶ οἱ μαθηταί.

Ἀπὸ τῆς ὥρας τῆς κατακλίσεως μέχρι τῆς ἐξεγέρσεως περιέρχεται πάντα τὰ μέρη τῆς σχολῆς ἀνά πᾶσαν ἡμίσειαν ὥραν νυκτοφύλαξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἡ τροφή ἐπιτηρουμένη ὑπὸ τε τοῦ διευθυντοῦ καὶ τοῦ ἱατροῦ τῆς σχολῆς εἶναι καθαρὰ, ἀφθονος καὶ ὑγιεινὴ. Ἐχει δὲ ὧδε·

Πρόγευμα. Καφὲς μὲ γάλα καὶ φραντζόλα.

Γεῦμα. Πιλάφι ἢ μακαρόνια ἢ ἀντ' αὐτῶν ὀψάρια καὶ μία μερὶς κρέατος, ἔτι δὲ τυρός, ἂν τὸ κρέας ἦναι πρόβειον, ἢ ὄπωρικόν. ἂν τὸ κρέας ἦναι βόειον.

Δειπνόν. Φραντζόλα.

Δειπνόν. Λαχανικὰ μὲ κρέας, ἐψητόν, ὄπωρικόν. Τὴν Πέμπτην καὶ Κυριακὴν ἀντὶ ὄπωρικοῦ γλύκυσμα πάστα ἢ ρυζόγαλον.

Ὁ ἱατρός τῆς σχολῆς διαμένων ἐν αὐτῇ νοσηλεύει τοὺς ἀσθενεῖς μαθητὰς, ὡσάκις δὲ οἱ γονεῖς ἢ οἱ κηδεμόνες ἐξαιτοῦνται τὴν περίθαλψιν ξένων ἱατρῶν, ὑποχρεοῦνται νὰ πληρώνωσιν αὐτοὺς ἐξ ἰδίων. Ὁ ἐκ μεταδοτικοῦ νοσήματος προσβληθεὶς μαθητὴς μεταφέρεται εἰς τὸ παρὰ τῆ σχολῆς κεχωρισμένον οἶκημα διὰ νοσοκομείον, ἐνθα νοσηλεύεται, καλυμμένης αὐστηρότατα τῆς μετὰ τῆς σχολῆς συγκοινωνίας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ γονεῖς ἢ κηδεμόνες δύνανται τῇ ἐγκρίσει τοῦ ἱατροῦ τῆς σχολῆς νὰ παραλάβωσι τοὺς υἱοὺς ἢ προστατευομένους αὐτῶν, ὅτε καὶ ἐν περιπτώσει ἐντελοῦς ἀποχωρήσεως τοῦ μαθητοῦ ἐπιστρέφεται αὐτοῖς τὸ ἥμισυ τῶν τροφείων τοῦ ὑπολειπομένου τῆς περιόδου χρόνου. Ἐν οὐδεμιᾷ δὲ ἄλλῃ περιπτώσει ὁ γονεὺς ἢ κηδεμὼν δικαιοῦται νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν τροφείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Τὰ τροφεῖα ὠρίσθησαν ἐτησίως (ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου μέχρι τοῦ τέλους Ἰουνίου) εἰς 50 λίρας ὀθωμανικὰς, ὧν αἱ μὲν 25 πληρωτέαι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων, ἤτοι περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου, αἱ δὲ λοιπαὶ τῇ 1 Φεβρουαρίου. Οὐδεὶς τῶν μαθητῶν γίνεται δεκτὸς ἐπ' ὀλίγους μόνον μῆνας, ἀλλ' ἐφ' ὀλόκληρον τὸ ἔτος, ἐπομένως καὶ ἡ πληρωμὴ τῆς δευτέρας ἐξημηνιας εἶναι ὑποχρεωτικὴ τοῖς γονεῦσιν ἢ κηδεμόσι κατὰ τὴν 1 Φεβρουαρίου. Οἱ εἰσαγόμενοι μετὰ δύο μῆ-

νας ἢ καὶ ἐπέκεινα ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως ἐκάστης περιόδου πλη-
 ρώνουσι ἀπέναντι τοῦ ὑπολοίπου τῆς περιόδου χρόνου ἐπ'
 ἀναλογία πέντε ὀθωμανικῶν λιρῶν τὸν μῆνα, τοῦ μηνός, καθ'
 ὃν ἡ ἔγγραφὴ ἐγένετο, ὑπολογιζομένου πάντοτε ὀλοκλήρου.
 Τοῖς εἰσάγουσι δύο ἢ καὶ πλείονα τέχνα γίνεται ἔκπτωσης
 5 0/10.

Ὅσοι τῶν μαθητῶν μένουσιν ἐν τῇ σχολῇ κατὰ τὸ διὰ-
 σταγμα τῶν διακοπῶν ἀποτίνουσιν ἀποζημίωσιν λογιζομένην
 πρὸς 4 λίρας τὸν μῆνα.

Ὁ τὸ πρῶτον ἐγγραφεύμενος μαθητὴς ὀφείλει νὰ πληρῶσῃ
 1 3/4 λίρας διὰ σιδηρᾶν κλίνην καὶ ἀχυρίνην στρωμνὴν, 1
 λίραν διὰ θρανίον καὶ ἀρμάριον, 1 λίραν διὰ κοχλιάριον, πε-
 ρόνιον καὶ μαχαίριον τραπέζης καὶ 1 λίραν διὰ συσκευὴν
 ἱγνογραφίας.

Ὅφειλει δὲ νὰ φέρῃ

- 1 στρῶμα μάλλινον ἰσομέγεθες πρὸς τὴν κλίνην,
- 2 ἐφαπλώματα, χειμερινὸν καὶ θερινόν,
- 6 σινδόνες,
- 2 προσκεφάλαια,
- 6 περιδλήματα αὐτῶν
καὶ κιβώτιον περιέχον,
- 6 ὑποκάμισα νυκτικὰ.
- 4 φανέλλας, ἂν ᾖναι συνειθισμένος,
- 6 ἐσώθρακα θερινὰ καὶ ἰσάριθμα χειμερινὰ,
ἂν ᾖναι συνειθισμένος,
- 18 ζεύγη περικνημίδων, ὧν τὰ ἐξ χειμερινὰ,
- 9 ὑποκάμισα ἐξωτερικὰ λευκὰ ἢ χρωματιστά,
- 6 προσόψια,
- 12 ρινόμακτρα.

Ὅφειλει προσέτι νὰ ἔχῃ ζώνην πλατεῖαν καὶ λινῆν στο-
 λὴν διὰ τὴν γυμναστικὴν, ψήκτραν διὰ τὰ ἐνδύματα καὶ
 ἑτέραν διὰ τὴν κεφαλὴν μετὰ δύο κτενίων, τοῦ μὲν πυκνοῦ,
 τοῦ δὲ ἀραιοῦ, καὶ

2 σάκκουσ ἐκ λευκοῦ ὑφάσματος ἔχοντας μῆκος μὲν 50
 ἑκατοστομέτρων, πλάτος δὲ 35 πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν ἀπλύ-
 των ἐνδυμάτων.

Διὰ ταχυδρομικὰ αὐτοῦ ὁ μαθητὴς πληρώνει 40 γρόσια
 δι' ὀλόκληρον τὸ ἔτος.

Χάριν εὐκολίας τῶν μαθητῶν ἡ σχολὴ προμηθεύει βιβλία,
 χάρτην, κονδυλοφόρους, μελάνην καὶ τετράδια, δι' αἷ οἱ γονεῖς
 ἢ οἱ κηδεμόνες πληρώνουσι κατὰ πᾶσαν ἐξαμηνίαν 1 1/2 λίραν
 διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν προγυμνασιακῶν τάξεων καὶ 2 1/2 διὰ
 τοὺς τῶν γυμνασιακῶν. Κατὰ τὴν λήξιν τῆς ἐξαμηνίας γίνεται
 ὑπολογισμὸς τῶν εἰς τὸν μαθητὴν δοθέντων καὶ, ἐὰν μὲν εὐ-
 ρεθῶσι τὰ πληρωθέντα ὑπερβαίνοντα τὸ ἀντίτιμον, τὸ πλεό-
 νασμα ὑπολογίζεται διὰ τὴν ἐπομένην ἐξαμηνίαν, ἐὰν δὲ ἐ-
 λάσσονα τοῦ ἀντιτίμου, ὁ πατὴρ ἢ ὁ κηδεμὼν ὀφείλει νὰ πλη-
 ρῶσῃ τὸ ἔλλειπον.

Ἡ σχολὴ δύναται νὰ συνιστᾷ τοῖς πρὸς τοῦτο ἀποταθησο-
 μένοις ἐμπόροις ὑπαλλήλους ἐκ τῶν τελειοφοίτων.

Οἱ τε κηδεμόνες τῶν μαθητῶν καὶ οἱ μαθηταὶ ὑποχρεοῦν-
 ται νὰ πείθωνται ἀπροφασίστως εἰς τὰ νόμιμα τῆς σχολῆς τὰ
 ἑκατέρους ἀφορῶντα.

